

ახალი განათლება

№28 (462) ბაზოლის 1998 წლიდან

საბანგაშო მდგომარეობა წარმატებული ბიზნესის ფონზე

გვერდი 4-5

„დილოგის“ მკითხველთა საყურადღებოდ!

2009-2010 სასწავლო წელს გაზეთი „დილოგი“ კვლავაც თქვენი საჭიროებების გათვალისწინებით დაკომპლექტდება და სამ ენაზე (ქართულად, სომხურად და აზერბაიჯანულად) გამოვა გაზეთის ცხრა ნომერი (ოქტომბერ-ივნისი). მისი თითო ეგზემპლარი კვლავაც უსასყიდლოდ გავრცელდება საჯარო სკოლებსა და რესურსცენტრებში. რაც შეეხება კერძო სკოლებს, მათ „დილოგის“ მხოლოდ პირველი ნომერი მიეწოდებათ.

ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრი, გაზეთ „დილოგის“ გარდა მკითხველს, ასევე, სთავაზობს გაზეთს, სახელწოდებით – „დილოგი +“.

სიახლე! გაზეთ „დილოგის“ მკითხველთა საყურადღებოდ!

**2009-2010 სასწავლო წელს
გაზეთ „დილოგი“-ის ხელმოწერებს და
გავრცელებას ახორციელებს
გაზეთ „ახალი განათლების“ რედაქცია**

2009-2010 სასწავლო წელს გამოვა „დილოგი +“ -ის 8 ნომერი (ნოემბერ-ივნისი). გაზეთის გამოწერის მსურველმა უნდა მიმართოს სკოლას, რადგან სკოლებიდან მოხდება მისაღები კომპლექტების რაოდენობის შესაბამისად გამოწერის თანხის გადარიცხვა გაზეთ „ახალი განათლების“ სპეციალურ ანგარიშზე:

მიმღები შპს „ახალი განათლება“
მიმღები ბანკი სს „ბაზისბანკი“
ბანკის კოდი 220101956
ანგარიშის ნომერი 30236563

**გადმორიცხვის დროს, აუცილებელია, გარკვევით მიითითოს
ძალაძის, დავის ან სოფლის დასახელება.**

სასურველია, ხელმოწერები განხორციელდეს 1 ნოემბრამდე, რათა ყველა ხელმოწერმა მიიღოს „დილოგი“-ის სრული კომპლექტი. „დილოგი +“-ის საცალო ღირებულებაა **1 ლარი**, კომპლექტის ანუ გამოწერის წლიური თანხა შეადგენს **8 ლარს**. გაზეთის გამოწერა შეუძლიათ: რესურსცენტრებს, სკოლებს, კერძო პირებს და ორგანიზაციებს.

გაზეთის გამოწერის პროცედურები:

- სკოლის დირექციამ ორგანიზება უნდა გაუწიოს გაზეთის გამოწერისთვის განაცხადებისა და თანხების მოგროვებას;
- სკოლის დირექციამ შეგროვებული თანხა უნდა ჩარიცხოს გაზეთ „ახალი განათლების“ სპეციალურ ანგარიშზე. გადახდის ქვითარი და მოთხოვნების დოკუმენტი უნდა გადასცეს რესურსცენტრს;
- საგანმანათლებლო რესურსცენტრმა სკოლების მიერ წარმოდგენილი გადახდის ქვითრები და მოთხოვნების დოკუმენტები უნდა მიანოდოს გაზეთ „ახალი განათლების“ რედაქციას;
- საგანმანათლებლო რესურსცენტრმა უნდა ჩაიბაროს გაზეთები გამავრცელებლისგან და გააფორმოს მიღება-ჩაბარების აქტი გაზეთ „ახალი განათლების“ რედაქციასთან (მიღება-ჩაბარების აქტები რესურსცენტრებს მიეწოდება გაზეთთან ერთად, 2 ეგზემპლარად, რომელთაგან ერთი პირი, არა უგვიანეს 2 კვირისა, უნდა დაბრუნდეს „ახალი განათლების“ რედაქციაში);
- საგანმანათლებლო რესურსცენტრმა უნდა მიანოდოს სკოლებს გაზეთები მოთხოვნის დოკუმენტში მითითებული რაოდენობით.

**გაზეთ „ახალი განათლების“ რედაქციის მისამართი:
თბილისი, ტაბაღაშვილის 3, ტელ: 95 80 23, 890 958023; 877 132283
ელფოსტა: axaliganatleba@gmail.com, ganatleba@mail.ru**

**გაზეთის ხელმოწერის თანხა შეგიძლიათ გადარიცხოთ
შემდეგ საბანკო ანგარიშზე:**

მიმღები შპს „ახალი განათლება“
მიმღები ბანკი სს „ბაზისბანკი“
ბანკის კოდი 220101956
ანგარიშის ნომერი 30236563

**ამ ანგარიშზე თანხის ჩარიცხვა შესაძლებელია
საქართველოს ნაბისშიური ბანკიდან.**

პატივისცემით, „დილოგი +“-ის რედაქცია

გამომცემლობა პეგ-ი ვთავაზობთ

**ეროვნული სასწავლო გეგმის მოთხოვნების
გათვალისწინებით 'შექმნილ,
განახლებულ და 2 ბლოკად დაყოფილ
საინფორმაციო რესურსს**

1. ქართული და ქართულად ნათარგმნი ლიტერატურა 24 წიგნი – 280 ლარი.
2. უცხოენოვანი ლიტერატურა 12 წიგნი – 110 ლარი.

'შესაძლებელია ორივე პაკეტის ერთად, ან ცალ-ცალკე 'შექმნა!

დაეკავშირდით და შეგვიკავშირეთ
899 132 700
899 983 184
983 003 (სადასის საათებში)
peg_ebook@yahoo.com

ქართული და ნათარგმნი ლიტერატურა – 280 ლარი.

ქართული მწერლობა

- 1-3. ქართული ლიტერატურა - 3 დისკი - კონსტანტინე ვანდერლიპის თარგმანი
4. დიდი გერმანიელი - დიდიანი - კონსტანტინე ვანდერლიპის თარგმანი
5. ქართული ფოლკლორი - სიმღერები და ქვეყნის ადრეული ზღაპრები
6. ქართული პოეზიის ანთოლოგია - უცხოელმა საავტორო ნაშრომები
7. ხალხური ზღაპრები - დიდიანი პოეზია თარგმანი
8. დიდი გერმანიელი - დიდიანი პოეზია თარგმანი
9. აკო ვერვილი - დიდიანი პოეზია თარგმანი
10. ვალენტინო გრეტი - დიდიანი უცხოელი საავტორო ნაშრომები
11. ვალენტინო გრეტი - დიდიანი პოეზია თარგმანი
12. დიდი ანთოლოგია - დიდიანი ნაშრომები
13. ქართული პოეზიის ანთოლოგია - უცხოელმა საავტორო ნაშრომები
14. მთელი გერმანიელი - მთელი პოეზია თარგმანი
15. მთელი გერმანიელი - მთელი პოეზია - 6 წიგნი 1 DVD დისკი
16. ლიტერატურული ანთოლოგია - კონსტანტინე ვანდერლიპის თარგმანი

თარგმანები

17. ინგლისური-აზერული ლიტერატურა - ქართულ და ინგლისურ ენებზე
18. უილიამ შექსპირი - ნაშრომები - ქართულ და ინგლისურ ენებზე
19. ინგლისური-აზერული ლიტერატურა - ქართულ და ინგლისურ ენებზე
20. აკო ვერვილი - მთელი გერმანიელი - ქართულ და ინგლისურ ენებზე
21. მთელი გერმანიელი - მთელი პოეზია - ქართულ და ინგლისურ ენებზე
22. მთელი გერმანიელი - მთელი პოეზია - ქართული, ინგლისური, აზერული და რუსული ენებზე
23. დიდიანი - ქართული, ინგლისური, აზერული და რუსული ენებზე
24. ინგლისური და აზერული ლიტერატურა - ქართულ და ინგლისურ ენებზე

უცხოენოვანი ლიტერატურა – 110 ლარი.

1. ბრიტანული პოეზიის ანთოლოგია - ინგლისურ ენაზე
2. ამერიკელი პოეზიის ანთოლოგია - ინგლისურ ენაზე
3. საქსონური ლიტერატურა - კარლს ბლადის თარგმანებით: შობის წესი, გასაბრუნებელი - ინგლისურ ენაზე
4. საქსონური ლიტერატურა - გულდენის თარგმანებით: შობის კეთილი უყვარსული და მთხრობი - ინგლისურ ენაზე
5. არტურ კოსის დიდიანი - შერლოკ ჰოლმის თარგმანებით: შერლოკ ჰოლმის მოგონებები: შერლოკ ჰოლმის დაბრუნება - ინგლისურ ენაზე
6. რუსული პოეზიის ანთოლოგია - უცხოელი საავტორო ნაშრომები - რუსულ ენაზე
7. რუსული პოეზიის ანთოლოგია - უცხოელი საავტორო ნაშრომები - რუსულ ენაზე
8. ალექსანდრე პუშკინი - დიდიანი პოეზია; მკორე ტრაველინგი - რუსულ ენაზე
9. აკო ვერვილი - მთელი პოეზია - რუსულ ენაზე
10. ახი ანთოლოგია - დიდიანი უცხოელი საავტორო ნაშრომები
11. დიდი გერმანიელი - მთელი პოეზია; უცხოელი საავტორო ნაშრომები
12. XX საუკუნის ხეობა - XX საუკუნის გამოცემული ანთოლოგია ენაზე მოკლარული საავტორო ნაშრომების უცხოელი საავტორო ნაშრომები

გადახდა შესაძლებელია 2 ნაწილად 2 თვის განმავლობაში
სს „საქართველოს ბანკის“ ცენტრალური ფილიალი:
მისი 220101502, ა/ა 468999500 ს/კ 202460327
შ.პ.ს. „გამომცემლობა პეგ“

**საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს
გ ა ნ ს ხ ა დ ე ბ ა**

2009-2010 სასწავლო წელს უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებაში აკადემიური უმაღლესი განათლების პირველ საფეხურზე ან პროფესიული უმაღლესი განათლების საგანმანათლებლო პროგრამაზე ჩარიცხულ სტუდენტთა სოციალური პროგრამის ფარგლებში სასწავლო გრანტით დაფინანსების ოდენობისა და პირობების განსაზღვრის შესახებ

საქართველოს მთავრობის დადგენილების (№149, 2009 წლის 14 აპრილი, ქ. თბილისი) მიხედვით

საქართველოს აკრედიტებულ უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში ჩარიცხულ სტუდენტთა დაფინანსებისათვის გამოყოფილია 1 073 000 ლარი. სოციალური პროგრამის ფარგლებში დაფინანსება შეიძლება მოიპოვოს მხოლოდ იმ სტუდენტმა, რომელიც 2009 წლის ერთიანი ეროვნული გამოცდების შედეგად ჩარიცხა უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებაში და ვერ მოიპოვა სახელმწიფო სასწავლო გრანტის სრული ან ნაწილობრივი ოდენობა.

- ◆ 5 სტუდენტს, რომლებიც არიან კომუნისტური რეჟიმის დროს საქართველოდან დეპორტირებული სამცხე-ჯავახეთის მოსახლეობის შთამომავლები;
- ◆ 30 სტუდენტს, რომლებიც არიან ობლები (უდედმამო) ან მრავალშვილიანი ოჯახის (ოთხი და მეტი შვილით) წევრები;
- ◆ 6 სტუდენტს, რომლებიც არიან მკვეთრად გამოხატული შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირები.

სოციალური პროგრამით გათვალისწინებული თანხა გადაეცემა შემდეგი კატეგორიის სტუდენტებს:

- ◆ 150 სტუდენტს, რომლებიც ბოლო სამი წლის განმავლობაში სწავლობდნენ და ზოგადი განათლების დამადასტურებელი დოკუმენტი მიიღეს მაღალმთიან და ეკოლოგიური მიგრაციის რეგიონების შემდეგ მუნიციპალიტეტებში: მესტია, ლენტეხი, ონი, ქედა, ხულო, შუახევი, ყაზბეგი, დუშეთი - (ბარისახო, შატილი, ქვეშეთი, მლეთა, მალაროსკარი და გუდამაყარი), ადიგენი, ახალქალაქი, ნინოწმინდა, წალკა, დმანისი, ახმეტა - (პანკისის ხეობა, ზემო და ქვემო ალვანი).
- ◆ 180 სტუდენტს, რომლებიც ბოლო ორი წლის განმავლობაში სწავლობდნენ და სრული ზოგადი განათლების დამადასტურებელი დოკუმენტი მიიღეს ოკუპირებულ ტერიტორიაზე არსებულ ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში (აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკა, აჭარის მუნიციპალიტეტი, ცხინვალის რეგიონი - ქუთათა, ერედვი, ახალგორი და სოფელი პერევი), ასევე სტუდენტები, რომლებიც 2008 წლის 7 აგვისტომდე მე-10 და მე-11 კლასებში სწავლობდნენ ოკუპირებულ ტერიტორიაზე, ხოლო სრული ზოგადი განათლების დამადასტურებელი დოკუმენტი მიიღეს ოკუპირებული ტერიტორიის ფარგლებს გარეთ;
- ◆ 30 სტუდენტს, რომლებიც ბოლო სამი წლის განმავლობაში სწავლობდნენ და სრული ზოგადი განათლების დამადასტურებელი დოკუმენტი მიიღეს აზერბაიჯანულენოვან ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში;
- ◆ 30 სტუდენტს, რომლებიც ბოლო სამი წლის განმავლობაში სწავლობდნენ და სრული ზოგადი განათლების დამადასტურებელი დოკუმენტი მიიღეს სომხურენოვან ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში;
- ◆ 45 სტუდენტს, რომლებიც არიან საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისათვის ბრძოლებში დაღუპულთა და უგზო-უკვლოდ დაკარგულთა შვილები;

ამ დადგენილებით განსაზღვრული პრინციპის შესაბამისად, ასევე დაფინანსდებიან:

- ◆ 2008 წელს ერთიანი ეროვნული გამოცდების შედეგად ჩარიცხული ის სტუდენტები, რომლებიც არიან საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისათვის ბრძოლებში დაღუპულთა და უგზო-უკვლოდ დაკარგულთა შვილები;
- ◆ 2009 წელს ერთიანი ეროვნული გამოცდების შედეგად ჩარიცხული ის სტუდენტები, რომელთა ოჯახები რეგისტრირებულნი არიან სოციალურად დაუცველი ოჯახების მონაცემთა ერთიან ბაზაში და მათი სარეიტინგო ქულა არ აღემატება 70 000-ს.

დაფინანსების მოსაპოვებლად მიმართეთ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს (მის: ქ.თბილისი, უზნაძის №52).

განცხადებები მიიღება 2009 წლის 7 ოქტომბრის ჩათვლით.

განცხადებებს იხილავს შესაბამისი კომისია.

დამატებითი ინფორმაციისათვის დარეკეთ: 43 88 53
ან სამინისტროს ვებ-გვერდზე www.mes.gov.ge იხილეთ:
საქართველოს მთავრობის დადგენილება № 149, 2009 წლის 14 აპრილი
ქ. თბილისი, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის
2009 წლის 07 სექტემბრის №736 ბრძანება

ასოციაცია „ჯანიორ ერივმენტ-საქართველო“ ინყებს ახალ, 2009 წლის განსხვავებულ სატრენინგო სეზონს

ტრენინგები ტარდება 3 მიმართულებით

I. ტრენინგები სკოლის მენეჯმენტის წარმომადგენლებისათვის

1.1. საჯარო სკოლის დირექტორის მოადგილეების უფლება-მოვალეობები
დასაწყისი: ჯგუფის შედგენისას, 12.00 სთ.
პროგრამის ხანგრძლივობა: 2 დღე. 12.00-17.00 სთ. /პროგრამა 1-კრედიტიანია/
ტრენინგზე განიხილება:

- საჯარო სკოლის სტრუქტურა უფლება-მოვალეობები;
- დირექტორის მოადგილეების ადგილი სკოლის მენეჯმენტის სტრუქტურაში;
- საზოგადოებასთან ურთიერთობის ძირითადი პრინციპები;
- ბავშვებისა და პედაგოგების უფლებები;
- სკოლის საორგანიზაციო ეტიკა და დისციპლინა.

ფასი: 100 ლარი.
მსმენელს გადაეცემა: შესაბამისი ბროშურა და სერტიფიკატი.
რეგისტრაციის ბოლო ვადა: 16 ოქტომბერი, 16.00 სთ. /მისაღება სატელეფონო რეგისტრაცია/

1.2. საჯარო სკოლის სამართავი მმართველის უფლება-მოვალეობები
დასაწყისი: ჯგუფის შედგენისას, 12.00 სთ.
პროგრამის ხანგრძლივობა: 2 დღე. 12.00-17.00 სთ. /პროგრამა 1-კრედიტიანია/
ტრენინგზე განიხილება:

- სკოლის სტრუქტურა და მის წარმომადგენლებთან ურთიერთობა;
- საქმეთა მმართველის როლი სკოლაში;
- საქმიანი დოკუმენტაციის წარმოება (პრაქტიკული მაგალითებით);
- დიალოგი ექსპერტთან.

ფასი: 70 ლარი
მსმენელს გადაეცემა: შესაბამისი ბროშურა და სერტიფიკატი.
რეგისტრაციის ბოლო ვადა: 16 ოქტომბერი, 16.00 სთ. /მისაღება სატელეფონო რეგისტრაცია/

P.S.: უახლოეს მომავალში იგეგმება ტრენინგი კათედრის გამგეებისათვის. მსურველებს ვთხოვთ, მოგვანოდოთ თქვენთვის საინტერესო თემები.

II. ტრენინგები სკოლის პედაგოგებისათვის

2.1. სკოლის დამრიგებლის გადამზადება

დასაწყისი: ჯგუფის შედგენისას, 12.00 სთ.
პროგრამის ხანგრძლივობა: 2 დღე. 12.00-17.00 სთ. /პროგრამა 1-კრედიტიანია/
ტრენინგზე განიხილება:

- დამრიგებლის როლი და ადგილი სკოლაში;
- სადამრიგებლო პროექტების განხორციელება;
- თემთან ურთიერთობის პრინციპები;
- დამოუკიდებელი მუშაობა, სადამრიგებლო პროექტის პრეზენტაცია;
- დამრიგებლის იმიჯი. მოსწავლის იმიჯი;
- კლასის შინაგანაწესი და დისციპლინა.

ფასი: 50 ლარი
მსმენელს გადაეცემა: შესაბამისი ბროშურა და სერტიფიკატი.
რეგისტრაციის ბოლო ვადა: 9 ოქტომბერი, 16.00სთ. /მისაღება სატელეფონო რეგისტრაცია/

დამატებითი ინფორმაციისათვის მოგვმართეთ:

893 21 42 20 – მირანდა (ოფისის მენეჯერი); 893 10 44 25 – ნინო (ტრენინგების მენეჯერი)
მისამართი: თბილისი, ჯანო ბაგრატიონის ქ. №6,
გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი – ალმა მატერი, II სართული

ანგარიშსწორება შესაძლებელია რომორც ნაღდი ანგარიშსწორებით, ასევე გადარიცხვით.

ჩვენი საბანკო რეკვიზიტებია: „ჯი თი ბი ჯორჯია“ ცენტრალური ფილიალი.
ბანკის კოდი: 2 2 0 1 0 1 6 6 6 , საიდენტიფიკაციო კოდი: 2 0 4 9 9 7 9 2 2 ,
ანგარიშსწორების ანგარიში: 2 5 2 0 3 6 0 8.

2.2. ეკონომიკის აქტიური სწავლება XI-XII კლასებში

დასაწყისი: ჯგუფის შედგენისას, 12.00 სთ.
პროგრამის ხანგრძლივობა: 4 დღე. 12.00-17.00 სთ. /პროგრამა 2-კრედიტიანია/
ტრენინგზე განიხილება:

- სამოქალაქო ეკონომიკის სასწავლო პროგრამა XI ან XII კლასებისათვის;
- ეკონომიკის საათების განაწილების უახლესი სქემა;
- ეკონომიკის სწავლება აქტიური მეთოდებითა და მიდგომებით.

ფასი: 125 ლარი
მსმენელს გადაეცემა: მასწავლებლის 2 ნიგნი (გამოყენებითი ეკონომიკის სახელმძღვანელო და მეთოდის კრებული) და შესაბამისი სერტიფიკატი.
რეგისტრაციის ბოლო ვადა: 9 ოქტომბერი, 16.00სთ. /მისაღება სატელეფონო რეგისტრაცია/

III. ტრენინგები სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულების მენეჯმენტის წარმომადგენლებისათვის

3.1. სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულების მენეჯმენტის განვითარება
ტრენინგი ტარდება პირველად, საქართველოს სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულების საბაზრო სივრცეში.

დასაწყისი: ჯგუფის შედგენისას, 12.00 სთ.
პროგრამის ხანგრძლივობა: 4 დღე. 12.00-17.00სთ. /პროგრამა 2-კრედიტიანია/
ტრენინგზე განიხილება:

- მენეჯმენტის არსი, ფუნქციები და მიდგომები;
- მენეჯმენტის თეორიისა და პრაქტიკის შერწყმა. პროფესიული უნარ-ჩვევები;
- მენეჯმენტის სტრუქტურა და უფლება-მოვალეობები;
- ეკონომიკური დაიჯესტი;
- ბიუჯეტის დაგეგმვა და ბალანსირება;
- კონფლიქტები და მათი მართვა;
- დეცენტრალიზაცია;
- სკოლამდელი აღზრდის მეთოდოლოგია;
- საორგანიზაციო ეტიკა და შინაგანაწესი;
- ბავშვთა უფლებები;
- საზოგადოებასთან ურთიერთობა, კრიზისი და გამოსავალი;
- საევაკუაციო გეგმის შედგენა და მისი კრიტერიუმები;
- სამართლებრივი აქტების განხილვა (საქართველოს კონსტიტუცია; კანონები საქართველოს დედაქალაქის-თბილისის, ზოგადი განათლებისა და სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ).

ფასი: 250 ლარი.
მსმენელს გადაეცემა: შესაბამისი ბროშურა და სერტიფიკატი.
რეგისტრაციის ბოლო ვადა: 23 ოქტომბერი, 16.00 სთ. /მისაღება სატელეფონო რეგისტრაცია/

P.S.: უახლოეს მომავალში იგეგმება ტრენინგი სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულების საქმეთა მმართველებისათვის, ბუღალტრებისათვის, ფსიქოლოგებისათვის, აღმზრდელებისათვის, მშობლებისათვის.

მსურველებს ვთხოვთ, წარმოადგინონ პირადობისა და დიპლომის ასლები.

საქართველოს მშვიდობის კორპუსი

აცხადებს კონკურსს

საჯარო სკოლებისათვის კახეთის, ქვემო ქართლის, სამცხე-ჯავახეთის, აჭარისა და გურიის რეგიონებიდან ინგლისური ენის/განათლების პროგრამაში მონაწილეობის მისაღებად

კონკურსში გამარჯვებულ სკოლებს საშუალება მიეცემათ, ითანამშრომლონ ამერიკელ მოხალისე მასწავლებლებთან 2010-2012 სასწავლო წლის განმავლობაში; ერთობლივი მუშაობის შედეგად აამაღლონ ინგლისური ენის სწავლების დონე და დაწერდნენ ახალი მეთოდოლოგია. მეცხრე წელია, განათლების პროგრამა წარმატებულად ხორციელდება საქართველოს სხვადასხვა რეგიონებში. ამჯერადაც, კონკურსში მონაწილეობის მისაღებად ვინცვეთ მხოლოდ საქართველოს ზემოთ აღნიშნულ რეგიონებში არსებულ სკოლებს (თბილისის გარდა), რომლებშიც ინგლისური ისწავლება უცხო ენად კვირაში, მინიმუმ, 15 საათი.

თუ თქვენი სკოლა ეკუთვნის ზემოთ აღნიშნულ რეგიონს და დაინტერესებულია მოხალისესთან თანამშრომლობით 2010-2012 აკადემიურ წლებში:

- გაეცანით თანდართულ საინფორმაციო ბროშურას;
- სრულად შეავსეთ მოხალისის მოთხოვნის ფორმა (ინგლისურ ენაზე).

შევესებულნი მოხალისის მოთხოვნის ფორმა მოგვანოდით მშვიდობის კორპუსის ოფისში, მისამართზე:

ბურძღლას ქ. N 110 ბ, საირმის გორა, საბურთალო, თბილისი ან გამოაგზავნეთ ელექტრონული ფოსტით მისამართზე: asikharulidze@ge.peacecorps.gov

შესავსები მოხალისის მოთხოვნის ფორმის და საინფორმაციო დანართის მიღება შესაძლებელია საქართველოს მშვიდობის კორპუსის ოფისში ან განათლების რაიონულ რესურსცენტრებში.

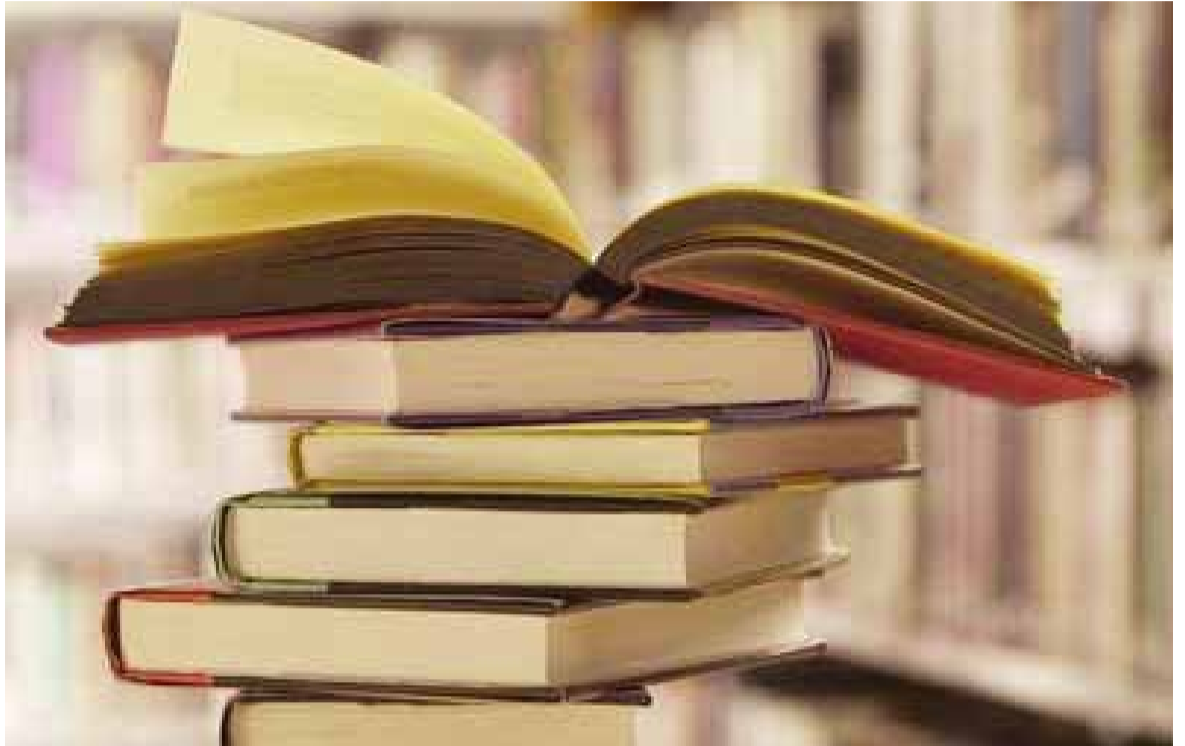
სკოლის მიერ შევესებულნი მოხალისის მოთხოვნის ფორმის მიღების საბოლოო ვადაა 2 ოქტომბერი, 2009 წელი.

დამატებითი ინფორმაციისთვის დაუკავშირდით განათლების პროგრამის ხელმძღვანელს: ასმათ სიხარულიძე.
ტელ: (8 32) 24 12 24, ფაქსი: (8 32) 39 93 32, ელ-ფოსტა: asikharulidze@ge.peacecorps.gov

საბანგაშო მდგომარეობა წარმატებული ბიზნესის ფონზე

11 წლის წინ, ჩვენი გაზეთის სახელმძღვანელო წინააღმდეგობა წარმოადგინა „პირველი ზარი“ ღირს ასი ლარი“. როგორც ჩანს, მაშინ ამ თანხაში, სახელმძღვანელოებთან ერთად, პირველკლასიელთა საშრომის ფასიც შედიოდა. გამოკითხული მოსწავლეები ახსენებდნენ სახელმძღვანელოების გააძვირებას, ბაზრობაზე მათ გაყიდვას და სურვილს გამოთქვამდნენ, სკოლაში შეესაღებოდათ ყველა კლასის სახელმძღვანელო შეძენა.

სამწუხაროა, მაგრამ 11 წლის შემდეგ, როცა გვირგვინი რამ შეიცვალა ბანკოების სისტემაში, ეს პრობლემა ისევ აქტუალურია, ერთი გამოწვევის გარდა – პირველკლასიელი უფასოდ იღებენ ჩანთებსა და წიგნებს, თუმცა არა საგზაო ჩივილებს (სულ ოთხი ჩივილია და თითოეულის ფასი 4-დან 5 ლარამდეა). დანარჩენი კლასების სახელმძღვანელოები კიდევ უფრო გაძვირდა, ბაზრობის რაოდენობაზე გაცილებით მასშტაბური სხვა მიზეზი. სსსრ-ის წლის დაწყებამდე ორი კვირის შემდეგ დადასტურდა სკოლაში გამოკითხული მოსწავლეების, მოსწავლეებისა და პედაგოგების პასუხების მიხედვით ადგილად დარჩენილებით, რომ ვითარება, შეიქცა იმდენად, საგანგაშოა.

ანი მაჭავარიანი, VII კლასის მოსწავლე: „სწავლა დამეწყო, მაგრამ, ჯერჯერობით, სახელმძღვანელოები არ შემიძენია. წიგნების შესაყენად 100 ლარი მაინც მჭირდება. ჩემს მშობლებს კი ამის საშუალება არ აქვთ. ჩემი ძმა XI კლასში სწავლობს, მან კი იყიდა ქართულის და მათემატიკის წიგნები. მე, ალბათ, მერე ვიყიდი.“

ირმა კენტელაძე, II-კლასელის მშობელი: „მეორეკლასელი მოსწავლეს სასკოლო სახელმძღვანელოები და საკანცელარიო ნივთები 100 ლარზე მეტი დამიჯდა. მართალია, ჩემი შვილი კერძო სკოლაში სწავლობს და ცოტა განსხვავებული საგნები აქვთ, მაგრამ II კლასის ერთი წიგნის ფასი, ჩემი აზრით, 5-6 ლარს არ უნდა აღემატებოდეს. მართლაც ბუნების სახელმძღვანელოში 13 ლარი გადავიხადე. წარმოიდგინეთ, მაღალი კლასის მოსწავლეს მშობელს რა უჯდება ბავშვის სასკოლო გამოწყობა. ჩემი მულიშვილი საჯარო სკოლაში სწავლობს და ვიცი, რომ საკმაოდ სოლიდური თანხა გადაიხდა სახელმძღვანელოებში, თან, როგორც ვიცი, ყველას შექნა ვერ მოახერხა.“

ნატო ლოგვი, XII-კლასელის მშობელი: „ჩემი შვილი XII კლასში სწავლობს. წელს მხოლოდ ქართულის სახელმძღვანელო შევიძინე, რომელშიც 18 ლარი გადავიხადე. დანარჩენი სახელმძღვანელოები არ მიყიდა. ჯერჯერობით, სკოლაშიც არ სთხოვენ და არც საშუალება მაქვს. XII კლასის სახელმძღვანელოები საკმაოდ ძვირი ჯდება, თან მისაღები გამოცდებისთვის არც ერთი არ გამოადგება და რატომ ვიყიდო? რეპეტიტორებთან უნდა დაინყოს სიარული და იმ წიგნებს ვიყიდო, რომელსაც რეპეტიტორი მოსთხოვს.“

ანი ტურაშვილი, VIII კლასის მოსწავლე: „დედამ წიგნები უკვე მიყიდა, მაგრამ ყველა ახალი არაა. ზოგი ბაზრობაზე ვიყიდეთ, მეორადი და გაცილებით იაფი ღირდა.“

ნატა ნუცუბიძე, XII-კლასელის მშობელი: „ჩემი შვილი XII კლასში გადავიდა. შარშან ჩემმა ნათესავმა თავისი წიგნები გვათხოვა. წელს ჩვენ უნდა ვიყიდოთ. ჩემს შვილს, დაახლოებით, 10 სახელმძღვანელო სჭირდება. ჯერ არ მიყიდა, ახალი სახელმძღვანელოს ყიდვას ვერ შევძლებ, რადგან საკმაოდ ძვირია.“

ბაზრობაზე რამდენიმე დახლია, სადაც მეორად სახელმძღვანელოებს იბარებენ და მერე უფრო ძვირად ყიდიან. ერთი წიგნი რომ 18 ლარი დაგიჯდება, მთელი კომპლექტი რა ეღირება? მართალია, დიდი შეღავათია, რომ მოსწავლეები ტრანსპორტით უფასოდ მგზავრობენ, მაგრამ წიგნების ფასიც რომ უფრო

ვიცნოვ მოსწავლეს, რომელიც დაბრუნდა არიან იმის გამო, რომ ვერ მოახერხეს წიგნების ყიდვა.

დაბალი იყოს, კარგი იქნება. რა ქნას იმ მშობელმა, ვისაც ორი ან სამი შვილი დაჰყავს სკოლაში?“

უნა მარკოზაშვილი, V-კლასელის მშობელი: „სახელმძღვანელოები 50 ლარამდე დამიჯდა, მხოლოდ მუსიკის სახელმძღვანელო არ მიყიდა. საერთოდ, წიგნებს სასწავლო წლის ბოლოს ვყიდულობ, სანამ გაძვირდება, იმიტომ რომ სექტემბერში უფრო ძვირი ღირს ხოლმე. გარდა სახელმძღვანელოებისა, მოსწავლეს რამდენი რამ სჭირდება, საკანცელარიო ნივთებიც საკმაოდ ძვირია. ბავშვს ერთი და ორი რვეული არ ჰყოფნის, 15 ლარის რვეულები ვიყიდეთ. ძალიან ცუდია, რომ სახელმძღვანელოები ბაზრობებზე ძალიან ძვირი ღირს. თუ გამოცემლობაში ერთი წიგნის ღირებულება 8 ლარია, ბაზრობაზე მას 15 ლარად ყიდიან. ეს ძალიან ცუდია, ყოველთვის გამოცემლობაში ყიდვას ვერ ვახერხებ იმიტომ, რომ ბავშვს სჭირდება 15 წიგნი. ჩემთვის ძალიან ძვირია 15 გამოცემლობა მოვიარო, თან ან დამხვდება წიგნი, ან – არა. ამიტომ ბაზრობაზეც უნდა იყოს ერთი ადგილი, სადაც შეგიძლია გამოცემლობის ფასად იყიდო. თუნდაც 1-2 ლარით მეტი იყოს, მაგრამ არა 8 ლარით, როგორც ახლა.“

ინგა სერგია, IV კლასის მასწავლებელი: „ჩემს კლასში, ქართულ სექტორზე 11 მოსწავლეა. ზოგს ქართულის წიგნი არა აქვს, ზოგს – მათემატიკის, ზოგს წიგნი აქვს, მაგრამ საშუალო რვეული არა აქვს. სრულყოფილად 5 მოსწავლეს თუ ექნება ყველაფერი. ეს, რა თქმა უნდა, ძალიან ცუდია, იმიტომ რომ მუშაობაში ხელს მიშლის. როგორც

ვიცი, IV კლასის მთელი კომპლექტი 80 ლარამდე ჯდება, ამიტომ ვერაფრის დავაძალე, გინდა თუ არა, წიგნები იყიდოს. უმეტესობას ამის საშუალება არ აქვს.“

ანა რუსიშვილი, X კლასის მოსწავლე: „სულ 10 სახელმძღვანელო მჭირდება და ყველა შევიძინე.“

მარი სიმონია, X კლასის მოსწავლე: „მხოლოდ ორი წიგნი – რუსული და ფიზიკა დამრჩა საყიდელი, დანარჩენი მაქვს. რა გადავიხადე, არ ვიცი, დედამ მიყიდა.“

ნათია ასლამაზაშვილი, IX კლასის მოსწავლე: „ყველა წიგნი მაქვს, სამოქალაქო განათლების გარდა. ეს სახელმძღვანელო ვერსად ვერ ვიშოვე, ფიზიკურად არ იყო. მართალია, სახელმძღვანელოები ძალიან ძვირია, მაგრამ ჩემი კლასელები,

ასეთი საგანგაშო პოლიტიკის პირობაში, უცხოეთში წიგნის დაბეჭდვა და შემდეგ მისი საქართველოში ჩამოტანა გაცილებით იაფი ჯდება, ვიდრე ადგილობრივად დასტამბვა... რატომ აყენებს სახელმწიფო თავის მინარჩევს – ამ შემთხვევაში პოლიტიკისთვის – წამგაბიან მდგომარეობაში უცხოელ კოლეგებთან შედარებით?

მეტნაკლებად, მაინც ახერხებენ ყიდვას. ვისაც არ შეუძლია ყველა სახელმძღვანელოს ყიდვა, აქსეროქსებს.“

მშობელი, რუსული ენის მასწავლებელი (ვინაობა არ დაასახელა): „სახელმძღვანელოები ძალიან ძვირია. წიგნების მხოლოდ ნაწილი შევიძინე და 61 ლარი გადავიხადეთ, თან შედარებით იაფად ვიყიდე. შესაძენი გვაქვს კიდევ ორი წიგნი – ბიოლოგია და ისტორია. რა დამიჯდება, არ ვიცი. ჩვენს სკოლაში ინგ-

ლისური ცალკე თემა და სახელმძღვანელოები 48 ლარი ვეჯდება. როგორ შეიძლება, როცა 15 სახელმძღვანელოა საჭირო, ერთის ფასი 11 ლარიდან იწყებოდეს? ქართულის სახელმძღვანელოში – 11, ხოლო მათემატიკაში 12 ლარი გადავიხადე. ორ კვირაზე მეტია, სწავლა დაიწყო და ძალიან ბევრ ბავშვს წიგნები არა აქვს. მაგალითად, რუსულის სახელმძღვანელო ჩემმა შვილმა შარშან იყიდა, ვიფიქრე, წელს მე გამოვიყენებ ჩემს კლასში და ახლის ყიდვა არ დამჭირდება. მეთქი, მაგრამ გავოცდი, წლებიანდელ გამოცემაში (იგივე ავტორების) ტექსტები მთლიანად შეცვლილია. ჩემი აზრით, ეს სპეციალურადაა გაკეთებული – თუ შარშან შეიძლება იმ ტექსტებით სწავლა, წელს რატომ შეცვალეს? გაუგებარია, ვის ინტერესში შედის ეს. მე ხომ მაქვს უფლება, სამი წელი ერთი სახელმძღვანელოთი ვასწავლო. ვფიქრობ, წიგნების გამოცემა „კარგ“ ბიზნესად გადაიქცა. იძულებული ვარ, ახალი წიგნი ვიყიდო. შარშანდელ წიგნს ბაზრობაზე ვერ

დულობდა მშობელი, ვერაფერში გამოიყენებ.“

ქეთი შველიძე, V კლასის მოსწავლე: „ყველა წიგნი შევიძინე. როგორც დედამ მითხრა ყველაზე ძვირი ინგლისურის სახელმძღვანელო ღირდა, თუ არ ვცდები 18 ლარი გადაიხდა. ჩემს კლასში, ჯერჯერობით, ყველას არ შეუძენია წიგნები. შარშან ჩვენს მეგობარს, რომელმაც წიგნები ვერ იყიდა, კლასელებმა ვუყიდე.“

IV-კლასელის მშობელი, მასწავლებელი (ვინაობა არ დაასახელა): „წელს ჩემი შვილის სახელმძღვანელოები, თავისი საშუალო რვეულებით, 100 ლარი დამიჯდა. შეიძლება ზოგმა რამდენიმე ლარით ნაკლებად იშოვა ან მეორადი წიგნები შეიძინა. ჩემი აზრით, როცა IV კლასის სახელმძღვანელოები 100 ლარი ჯდება, ძალიან ძვირია, თან მართლაც წიგნები ხომ არ შევლის საქმეს? სასკოლო ინვენტარი – ჩანთა, ფანქრები, რვეულები და ათასი წერილმანიც ხომ საშუალება? ვისაც ორი ან სამი შვილი ჰყავს, იმან რა ქნას? მეორადი წიგნები უნდა იყიდოს, მაგრამ ყველა ბავშვი ხომ ერთნაირია? ყველა ბავშვს უნდა, ახალი წიგნი ჰქონდეს, მით უმეტეს, დაბალ კლასში. მაგალითად, შარშან ჩვენს სკოლაში ომის შედეგად დაზარალებული ბავშვები გადმოვიდნენ, მათ სკოლამ შეუძინა ყველა სახელმძღვანელო. არის შემთხვევები, როცა მრავალშვილიანი ოჯახის ბავშვებსაც ვეზმარებით, თან ისე, რომ ბავშვებმა არ გაიგონ. ჩემი აზრით, სახელმძღვანელოები, დღევანდელ საქართველოში არსებული ხელფასების ფონზე, მიუწვდომელია.“

თამარ საყვარელიძე, 5 შვილის დედა: „სამი შვილი სკოლაში დადის, ორი – ბაღში. ბავშვები IX, VII და III კლასებში სწავლობენ. ყველასთვის სახელმძღვანელოების შეძენა ძალიან გამიჭირდა, ნაწილი შევიძინე და ნაწილი – ვერა. არასრული კომპლექტი სამივე ბავშვისთვის, დაახლოებით, 250 ლარი დამიჯდა უკვე, რა თქმა უნდა, სასკოლო ინვენტარის გარდა. ეს ძალიან დიდი პრობლემაა, კარგი იქნება სახელმწიფომ რაღაცნაირად მაინც მოაგვაროს ეს საკითხი ან ნაწილი

საჩუქრად დაარიგოს. სადაც ნიგნები იაფია, იქ იმხელა რიგები, რომ შეუძლებელია ყიდვა. რიგში, მინიმუმ, 10 საათი უნდა იდგე, 5 შვილის დედას აქვს ამდენი დრო? ვიცნობ მშობლებს, რომლებიც დეპრესიაში არიან იმის გამო, რომ ვერ მოახერხეს ნიგნების ყიდვა. სახელმძღვანელოს გარეშე როგორ უნდა ისწავლონ ბავშვებმა?"

ნინო მორჩაძე, IX კლასელის მშობელი: „მხოლოდ სახელმძღვანელოები, თან გამომცემლობის ფასში, 140 ლარი დამიჯდა. ყველაზე ძვირია – ქართულის, ისტორიის, გეოგრაფიის და ინგლისურის ნიგნები. მარტო ინგლისურში 18 ლარი გადავიხადე, რომელიც ბავშვობაზე გაცილებით ძვირად იყიდება. ყველაზე ხომ არ იცის, სად იყიდება იაფად და სად – ძვირად? ამიტომ ყველგან ერთი ფასი უნდა იყოს და მე, მშობელს, არ უნდა მიწევდეს წინ და უკან სირობილი. მგზავრობაც ხომ ხარჯია? მე ეს ერთი შვილი მყავს და უფრო ვახერხებ, თან არ მიყვარს მეორადი ნიგნები. ხომ შეიძლება ათასი ბაქტერია მოჰყვეს? მაგრამ რა ქნას იმან, ვისაც მეტი შვილი ჰყავს? არც იმას არ უნდა მეორადი ნიგნის შექმნა, მაგრამ სხვა გზა რომ არა აქვს?“

გია მურღულია, 24-ე საჯარო სკოლის დირექტორი: „სახელმძღვანელოების ფასები საკმაოდ სერიოზული პრობლემაა, იმიტომ რომ სახელმძღვანელოს გარეშე სწავლა და სწავლება რომ არ შეიძლება, ეს ქეშმარიტებაა. მეორე მხრივ, სახელმძღვანელოების ხელმისაწვდომობა საკმაოდ დაბალია. ერთი სახელმძღვანელო, მისი ფასიდან გამომდინარე, შესაძლებელია შეიძინო, ხოლო როდესაც თვეს კომპლექტზე საუბარი და, მით უმეტეს, როდესაც ოჯახი მრავალშვილიანია, ეს საკმაოდ დიდ პრობლემებთანაა დაკავშირებული.“

როგორ შეიძლება, ამ პრობლემის მოგვარება? ამ საკითხთან დაკავშირებით, არაერთხელ მქონია ჩემს კოლეგებთან საუბარი. არის რამდენიმე ვარიანტი. ზოგიერთი ვარიანტი შესაძლებელია და სხვებზე ოპერატიულიც, მაგრამ, იგი ღირსების შემლახველი არ უნდა იყოს. მაგალითად, როდესაც კლასში სოციალურად დაუცველი ოჯახების შვილები სწავლობენ, პედაგოგები და მათი კლასელები ინიციატივას იჩენენ დაეხმარონ მათ, შეუძინონ სახელმძღვანელოები. ეს ძალიან კარგია, მაგრამ ყოფილა ერთი-ორი შემთხვევა, და ეს ალბათ გასათვალისწინებელია, ისინი ამ დახმარებაზე უარს ამბობენ, თითქოს შეურაცხყოფილად გრძნობენ თავს. ამიტომ, ალბათ, ისე უნდა დაეხმარო, რომ მისი ღირსება არ შელახოს. მაგრამ ეს მაინც ინდივიდუალური გადანაწილებაა. საჭიროა პრობლემის სისტემური გადანაწილება. სისტემური გადანაწილების ერთადერთი სახე, ეს არის სკოლის ბიბლიოთეკებში გარკვეული ფონდების შექმნა, თუმცა ესეც ძალიან ჭირს. ერთხელ ჩვენმა სკოლამ სცადა

ბიბლიოთეკის შექმნა და განახლება როგორც მხატვრული ლიტერატურით, ასევე სახელმძღვანელოებით. მივმართეთ თხოვნით მშობლებს და მოსწავლეებს და ავუსხენით, რომ შეუძლიათ შექმნან ისეთი ფონდი, რომელიც მათ შეიძლება გამოადგებათ. ასეთი პრინციპიც წამოვაცყენეთ – ერთი ბავშვი – ერთი ნიგნი. ჩვენს სკოლაში 1400-ზე მეტი ბავშვი სწავლობს და თითოეულმა რომ ერთი ნიგნი გაიმეტოს, თუნდაც ძველი სახელმძღვანელო ან

პრობლემაც ახლავს. პრობლემა ნათელია და გამოსავალი, ჯერჯერობით, სანახევრო.

რაც შეეხება სახელმწიფოს დახმარებას, რა თქმა უნდა, კარგია, თუ სახელმწიფოს შეუძლია ყველა მოსწავლეს შეუძინოს სახელმძღვანელოები, მაგრამ ვილაცამ არ უნდა დაიზაროს და დათვალოს, რა დაუჯდება ეს სახელმწიფო ბიუჯეტს. ძალიან ეადვილებათ ამაზე საუბარი. ჩემი აზრით, არ იქნება კორექტული, მას ყველა მოსწავლის სა-

ლიფიციური პედაგოგი და კარგი, ხელმისაწვდომი სახელმძღვანელო ის აუცილებელი ინსტრუმენტებია, რამაც განათლების ხარისხი უნდა უზრუნველყოს.

საგამომცემლო საქმის მეცხვეურები არ მიიჩნევენ, რომ ჩვენთან სახელმძღვანელოები ძვირია. ამბობენ, რომ პოსტსაბჭოთა ქვეყნებთან შედარებით, იაფიც კია.

პოლიგრაფისტთა ასოციაციის თავმჯდომარის, **გოდერძი გოდერძიშვილის** აზრით ასეთია: „2003-2004 წლებში, კანონში შესული ცვლილების თანახმად, დღ-ით დაბეგრვა მალალი ხარისხის პოლიგრაფიულ ქალაქზეც გავრცელდა. საქართველოში მომუშავე სტამბები უცხოეთში წარმოებულ პროდუქციას ფასებით კონკურენციას ვეღარ უწევს. ასეთი საგადასახადო პოლიტიკის პირობებში, უცხოეთში ნიგნის დაბეგრვა და შემდეგ მისი საქართველოში ჩამოტანა გაცილებით იაფი ჯდება, ვიდრე ადგილობრივად დასტამბვა.“

იმ ქვეყნებში, სადაც ქართული სახელმძღვანელოები იბეჭდება, ქალაქზე საგადასახადო შეღავათები ვრცელდება. ხოლო საქართველოში მზა ნიგნის შემოტანა, ქალაქის შემოტანისგან განსხვავებით, არ იბეგრება. რა თქმა უნდა, ნიგნი არ უნდა იბეგრებოდეს, მაგრამ რატომ აყენებს სახელმწიფო თავის მენარმეებს – ამ შემთხვევაში პოლიგრაფისტებს – ნამგებთან მდგომარეობაში უცხოელ კოლეგებთან შედარებით? ყველაფერს

ცენტზე მეტი უცხოეთშია დაბეჭდილი – ჩინეთში, ინდოეთში, ძირითადად კი თურქეთში. გამოდის, რომ ჩვენმა სტამბებმა, რაც უნდა დაბალ მოცულობაზე იმუშაონ, კონკურენციას მაინც ვერ გასწევნენ. იქ დაბეჭდვა, სულ მცირე, 18 პროცენტით იაფი ჯდება, რადგან უცხოეთში ქალაქი არ იბეგრება.

ტენდენცია იქით უნდა წავიდეს, რომ სახელმძღვანელოები გაიფადეს იმის ხარჯზე, რომ ბიზნესს ნაკლები გადასახადი ჰქონდეს. კანონში ერთი ცვლილებით, შესაძლოა, არათუ ხელი შევუწყობ ქვეყანაში ამ ბიზნესის განვითარებას, არამედ ნიგნი მომხმარებლისთვის ხელმისაწვდომი გაგხადოთ.“

გამომცემლობა „ინტელექტი“ დირექტორმა **კახა კუდავამ** ჩვენთან საუბარში ხაზგასმით აღნიშნა: „ქალაქი, რომელზეც ნიგნები (მათ შორის სახელმძღვანელოები) იბეჭდება, 18 პროცენტით იბეგრება, პროდუქციის შემოტანა კი განთავისუფლებულია დღ-სგან, ამიტომ ვბეჭდავთ თურქეთში. თუ სახელმწიფო გაითვალისწინებს ჩვენი მოსახლეობის სურვილს სახელმძღვანელოების გაიფადების თაობაზე და გამომცემლობებს გაანთავისუფლებს 18-პროცენტის დღ-სგან, შესაბამისად გაიფადება სახელმძღვანელოებიც, შესაძლებელია 18 პროცენტითაც კი.“ ბატონი კახა დასძენს, რომ არის კიდევ ერთი გზა – თუ სკოლებიდან იქნება კოლექტიური შეკვეთები ამა თუ იმ სახელმძღვანელოზე, გამომცემ-

კანონში ერთი ცვლილებით, შესაძლოა, არათუ ხელი შევუწყობთ ქვეყანაში ამ ბიზნესის განვითარებას, არამედ ნიგნი მომხმარებლისთვის ხელმისაწვდომი გაგხადოთ.

მხატვრული ლიტერატურა, ეს ძალიან სერიოზულად შეეშველებოდა საკითხის მოგვარებას. სამწუხაროდ, ძალიან დიდი აქტიურობა, ჯერჯერობით, არ შეინიშნება. ვერ ვიტყვი, რომ სახელმძღვანელოების ფასების ზრდა დამოკიდებული იყოს სახელმწიფო პოლიტიკასთან. თუ ფასების ყოველწლიურ ზრდას საგადასახადო გარემო განაპირობებს (როგორც თქვენ ამბობთ), ვერ ვიტყვი, რომ ეს გარემო საქართველოში ყოველწლიურად იცვლებოდეს. ბოლო წლებში არანაირი დამატებითი უარყოფითი იმპულსები სახელმწიფოსგან არ წამოსულა, რაც სახელმძღვანელოების ფასების ზრდის წინაპირობა იქნებოდა. ასეთი რამ არ არსებობს. თითქოს, მონოპოლია მოისპო სახელმძღვანელოებზე იმით, რომ ალტერნატიული სახელმძღვანელოები გაჩნდა, მაგრამ მონოპოლისტი მაინც არის მონოპოლისტი გამომცემლობა, რომელიც კონკრეტულ ნიგნს გამოსცემს, რომელსაც გამოიყენებს ესა თუ ის სკოლა და ფასის რეგულაცია მის ხელშია. განსაკუთრებით ეს ითქმის პოპულარულ ნიგნებზე, რომელსაც ხშირად ირჩევენ ესა თუ ის სკოლები, და საკმაოდ ძვირ ფასსაც ადებენ გამომცემლობები. არ არის იშვიათობა ისეთი ნიგნები, რომლებიც 15, 16 და თუნდაც 18 ლარი ღირდეს. ბევრი თემაა დაკავშირებული სახელმძღვანელოების საკითხთან, მაგალითად სტანდარტის თემა. თუ გადაათვალიერებთ სტანდარტს სხვადასხვა საგანში, ჩემი აზრით, გადატვირთულია. რბილად ვამბობ ამას. ნიშუშისთვის შეგიძლიათ ჩახედოთ მუსიკის სტანდარტს და ნაიკითხეთ რა მოეთხოვება მე-10 და მე-12 კლასის მოსწავლეს. მართლა რომ მოეთხოვო მათ ის, რაც სტანდარტშია გათვალისწინებული ვერც ერთი მოსწავლე ვერ დაამთავრებს სკოლას. როცა სახელმძღვანელოების თემას ვეხებით, მხოლოდ სიძვირეუ ლაპარაკი ამ საკითხის ერთი ნაწილია, მას, სამწუხაროდ, ბევრი სხვა

ხელმძღვანელოს დაფინანსება მოეთხოვოთ. თუნდაც იმიტომ, რომ სკოლებში სწავლობენ ისეთი ოჯახის შვილები (შეიძლება ბევრი არა), რომლებსაც ეს საერთოდ არ სჭირდებათ და თუ მიინდობებენ, თავად შეუძლიათ თავიანთი შვილების კლასელებისთვისაც შეიძინონ ნიგნები. ეს არ არის საჭირო, მაგრამ შეიძლება საჭირო იყოს, რაღაც პატარა სეგმენტში გამოიყოს სასკოლო ვაუჩერში ამ ტიპის ამოცანების გადასაწყვეტად. სკოლებს მიეცეთ გარკვეული თანხა, რომლითაც საბიბლიოთეკო მარაგს შექმნიან. ეს უკვე სერიოზული დახმარება იქნებოდა და სასიხარულო იქნება, თუ მომავალი წლის ბიუჯეტში ეს გათვალისწინებული იქნება. კარგია ის ტენდენცია, რომ იზრდება ვაუჩერული დაფინანსება, მცირედით, მაგრამ მაინც, მივდივართ წინ. არ შეიძლება მუდმივად უკმაყოფილო იყო და ყველაფერზე ხელი გაიშვირო სახელმწიფოსკენ, ადამიანები თვითონაც ქმნიან საკუთარ ბედს და მომავალს. სკოლა თავად უნდა ეცადოს, თუნდაც იმ გზებით, რაც გითხარით, ამ პრობლემის მოგვარება. ძნელია, მაგრამ შეუძლებელი არ არის. ვეცადოთ და ვნახოთ, რა გამოვა. ფაქტი ერთია, ყოველდღე ვამონებ, რა მდგომარეობაა ამ კუთხით. მართალი გითხარით, ჩვენს სკოლაში არ არის საგანგაშო მდგომარეობა, დაახლოებით, ალბათ 90 პროცენტს, თუ მეტს არა, სახელმძღვანელოები აქვს. მაგრამ ეს სულ არ ნიშნავს, რომ ჩვენ გავთავისუფლდეთ ამ პრობლემის გადანაწილების სურვილისაგან.“

როგორც გითხარით, გამოკითხულია მხოლოდ თბილისის სკოლები. ადვილი წარმოსადგენია, რამდენად მძიმე იქნება სურათი რეგიონებში. ასეთ ვითარებაში ხომ რეფორმის ეფექტურობაზე ლაპარაკიც კი აზრს კარგავს, რადგან ამ დანაკლისს ვერანაირად ვერ შეავსებს ახლად აშენებული თუ გარემონტებული, თუნდაც ყოველმხრივ აღჭურვილი კლას-კაბინეტები. კვა-

თუ სახელმწიფო გაითვალისწინებს ჩვენი მოსახლეობის სურვილს სახელმძღვანელოების გაიფადების თაობაზე და გამომცემლობებს გაანთავისუფლებს 18-პროცენტის დღ-სგან, შესაბამისად გაიფადება სახელმძღვანელოებიც, შესაძლებელია 18 პროცენტითაც კი.

რომ თავი დავანებოთ, ეს ხომ სამუშაო ადგილების შექმნას საზღვარგარეთის სტამბებში უწყობს ხელს და არა საქართველოში.

ბევრ ქვეყანაში ნიგნის საბეჭდი ქალაქი დღ-ით არ იბეგრება. ჩვენს სტამბებსა და გამომცემლობებს რომ ჰქონდეთ ქალაქის დღ-ს გარეშე ყიდვის შესაძლებლობა, აუცილებლად გაუწევდნენ კონკურენციას უცხოელ პოლიგრაფისტებს. ბოლო წლებში ტენდენცია იქით წავიდა, რომ არათუ გამომცემლებს, არამედ თვით სტამბებსაც კი არ უღირთ ნიგნის აქ დაბეჭდვა – საზღვარგარეთ აბეჭდვიან და ისე შემოაქვთ. ეს პირდაპირ ურტყამს სტამბის ბიუჯეტს, მცირდება დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა. ქართულ ბაზარზე წარმოდგენილი ნიგნების 50 პრო-

ლობა „ინტელექტი“ ფასდაკლებით თავად მიაწოდებს მსურველებს დაკვეთას. ალბათ, სხვა გამომცემლობებიც იმავეს გააკეთებენ. გამომცემელთა ასოციაციის აღმასრულებელი დირექტორი **აკაკი ცომაია** ამბობს, რომ ერთ-ერთი გამოწვევა სახელმწიფოს მიერ სახელმძღვანელოების, თუნდაც ნაწილის, შესყიდვაა, შეიძლება განვადებითაც; ბატონი გია მურღულია სასკოლო ბიბლიოთეკებში სახელმძღვანელოების ფონდის შექმნაში ხელს დაეხმარება.

ალბათ, სხვა მოსაზრებაც არსებობს. საინტერესო იქნება განათლების სამინისტროს ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და სახელმძღვანელოების ცენტრის პოზიციაც.

ანა ფირცხალაიშვილი

კვირის თემა

არქეოლოგია პირდაპირ ეთერში

გახდით ახალი აღმოჩენების შესახებ თანამონაწილე

სექტემბრის ბოლოს ეროვნულმა მუზეუმმა არქეოლოგიით დაინტერესებულ ადამიანებს განახლებული დმანისის საველე-არქეოლოგიური მუზეუმი შესთავაზა. საქართველოში ეს პირველი საველე-არქეოლოგიური მუზეუმი, რომელიც უშუალოდ გათხრების ტერიტორიაზეა მოწყობილი. მუზეუმის არქიტექტურა მსოფლიო მნიშვნელობის არქეოლოგიური ფენების დაცვას, მეცნიერთათვის თანამედროვე სამუშაო პირობების შექმნასა და საზოგადოების ინფორმირებას ითვალისწინებს, პროექტის ავტორია ცნობილი ფრანგი არქიტექტორი **ჟან ფრანსუა მილუ**. „დმანისის მუზეუმი საქართველოში პირველია, სადაც დამთვალიერებელს საშუალება ეძლევა, დააკვირდეს მეცნიერთა არქეოლოგიურ სამუშაოებს, გახედოს ახალი აღმოჩენების შესახებ თანამონაწილე და მიიღოს ინფორმაცია მეცნიერული აღმოჩენების შესახებ“ – აღნიშნავს საქართველოს ეროვნული მუზეუმის გენერალური დირექტორი **დავით ლორთქიფანიძე**. არადა, დმანისი ასეთი აღმოჩენების მართლაც უზვიემდებელია – დმანისის აღმოჩენებს ათობით სამეცნიერო პუბლიკაცია თუ სიუჟეტი მიეძღვნა და 2000 წელს მსოფლიოს სამ უდიდეს აღმოჩენათა შორის დასახელდა.

კულტურული მემკვიდრეობის ამ უმნიშვნელოვანესი ძეგლის შესწავლა მე-20 საუკუნის პირველი ნახევრიდან მომდინარეობს. 18 წლის წინ, ჰომინიდის ნაშთის აღმოჩენით, დმანისის მეცნიერულ კვლევაში ახალი ეტაპი დაიწყო, რომელმაც მსოფლიო სამეცნიერო წრეებში გადატრიალება მოახდინა.

დმანისის პროექტი ეროვნული მუზეუმის და BP-ს ხანგრძლივი პარტნიორობის შედეგია. „უდიდესი კმაყოფილებით მინდა აღვნიშნო, რომ მიზანი მიღწეულია და დმანისის არქეოლოგიური ძეგლი თანდათან იმკვიდრებს კუთვნილ ადგილს მსოფლიოს განსაკუთრებული ისტორიული მნიშვნელობის მქონე მუზეუმებს შორის. გარდა იმისა, რომ არტეფაქტების მეცნიერული ღირებულება სათანადოდ არის დაცული, დმანისის აღმოჩენის ისტორიული მნიშვნელობა აქ საინტერესო და ინტერაქტიური ფორმით არის წარმოჩენილი“ – აღნიშნა BP-ს საქართვე-

ლოს გენერალურმა მენეჯერმა **ნილ დანმა**. დმანისის მუზეუმი გამართულია არქეოლოგიური გათხრების უბანზე, სადაც ერთდროულად სამი ეპოქის: ქვის, ბრინჯაოს ხანისა და შუა საუკუნეების კულტურული ფენები თვალსაჩინოა. საველე მუზეუმი შესაძლებელს ხდის, წარმოებდეს არქეოლოგიური სამუშაოები და, ამავე დროს, დამთვალიერებელთა მიღება.

სამუზეუმო და საგანმანათლებლო კონცეფციის საკითხებზე გვესაუბრება არქეოლოგი, დმანისის გუნდის წევრი, საგანმანათლებლო პროგრამების მენეჯერი: **თეონა შელია**: ევროპისა და ამერიკის თანამედროვე მუზეუმებში, საგანმანათლებლო მიმართულება ძალიან მნიშვნელოვანია. მუზეუმის ეს სივრცე, ბოლო რამდენიმე ათეული წელია, ჩვენთანაც მნიშვნელოვნადაა გამოყენებული – კოლექციების საშუალებით მოსწავლეები საკუთარი თვალთი ხედავენ იმას, რასაც გაკვეთილზე მასწავლებელი უყვებათ. უშუალოდ ამ მიმართულებით მე, როგორც დმანისის გუნდის წევრი და არქეოლოგი, უკვე რამდენიმე წელია ვმუშაობ, პრაქტიკა საფრანგეთსა და ესპანეთში ვავიარე. ვნახე, როგორ მუშაობენ მეცნიერები, მუზეუმის თანამშრომლები ცალკეულ მიზნობრივ ჯგუფებთან – მოსწავლეებთან, სტუდენტებთან, ბალის აღსაზრდელებთანაც კი (გასართობ-შემეცნებით აქციებს აწყობენ). ეს მოდელები შევისწავლეთ და ვეცადეთ, ჩვენთან დაგვეწერა და უკვე რამდენიმე წელია, ამას ვაკეთებთ, თუმცა ასეთი მასშტაბური საგანმანათლებლო პროექტი პირველია და მის განხორციელებას სხვა რესურსი სჭირდება. დმანისის მუზეუმი ძალიან ბევრი თვალსაზრისითაა უნიკალური, რა თქმა უნდა, საქართველოში, თორემ მსგავსი მუზეუმები სხვა ქვეყნებში უკვე არსებობს. თუმცა, ასეთი მუზეუმის არსებობა ყველგან ფუნქციონებს.

მოგესხენებათ, 1991 წლიდან, დმანისში, დავით ლორთქიფანიძის ხელმძღვანელობით, არქეოლოგების ძალიან სერიოზული ჯგუფი მუშაობს. გათხრებზე მუდმივად ჩამოდიან დაინტერესებული ადამიანები და ათვალიერებენ. ვნერვიულობთ ხოლმე, რომ ვინმე კიდევ არ დადგეს, არ ჩამოინგრეს და ა.შ. ამ

ინფრასტრუქტურით ორი პროცესის ისე წარმართვის საშუალება მოგვეცა, რომ არც ერთს ხელი არ შეეშლოდა. ანუ მუშაობის პროცესში დაინტერესებულ ადამიანებს შეუძლიათ, თვალი ადევნონ არქეოლოგიურ გათხრებს, დააკვირდნენ, როგორ მუშაობენ არქეოლოგები, მუზეუმი ხომ მართლაც საინტერესო ინფორმაციას იტევს. ქვის ხანის ძეგლები ნაკლებად მეტყვევია დამთვალიერებლისთვის, ამიტომაც საინფორმაციო პანოები გავაკეთეთ, რათა მნახველებმა დეტალური ინფორმაცია მიიღონ ამ ძეგლების შესახებ. დმანისის განახლებული მუზეუმისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია გადახურვის გაკეთება. ამ მიმართულებით დავით ლორთქიფანიძემ სპეციალური პროექტი მოამზადა და ერთ-ერთ შვეიცარიულ ფონდში (როლექსი) შეიტანა. ეს გახლდათ მსოფლიო მნიშვნელობის მეცნიერული ღონის პროექტი, ამიტომაც ბატონმა დავითმა სიგელიც მიიღო და დაფინანსებაც – კონკრეტულად გადახურვისათვის. ბუნებრივია, გადახურვას სერიოზული სამუშაოები უძღოდა წინ, რაც სხვადასხვა ტექნოლოგიების დაცვით განხორციელდა, ხანგრძლივი და დაძაბული სამუშაო პროცესი ნლების განმავლობაში გაგრძელდა. გაკეთდა გადახურვა. ადგილები, რომლებსაც ვიცით, რომ კარგა ხანს არ შეეხებები, დაკონსერვდა. მეტყველი ადგილები კი დამთვალიერებლისათვის ვიზუალურად კიდევ უფრო ეფექტური გახდა – არქეოლოგია პირდაპირ ეთერში. იქ მისული დამთვალიერებელი უშუალო მონაწილე ხდება მიმდინარე ან თუნდაც უკვე ჩატარებული არქეოლოგიური პროცესებისა. სახურავის ქვეშ სივრცე, ეს არის პატარა ექსპოზიციის დარბაზი გათხრების შედეგად აღმოჩენილი ნივთებისა და ძეგლებისა, ეს პატარა ექსპოზიცია სრულ შთაბეჭდილებას გიქმნის, თუ რას პოულობენ დმანისში გათხრების შედეგად არქეოლოგები, შემდეგ როგორ აკეთებენ დასკვნებს და როგორ მიდიან მთავარ აზრამდე: ასაკის დადგენისა თუ სხვა ასპექტების შესახებ. დმანისის გათხრების ისტორია ამ პატარა ექსპოზიციის ცოცხლდება. გარდა ამისა, პატარა ვიდეოდარბაზი დამთვალიერებელს ყველა იმ მნიშვნელოვანი გათხრის ვიდეომა-

სალას სთავაზობს, რომელიც ნლების განმავლობაში განხორციელდა – ეს არის ნაკრები კადრებისა, რომელიც მთლიანად ასახავს დმანისის მნიშვნელოვან გათხრებს 1930-იანი წლებიდან მოყოლებული დღემდე – დოკუმენტირებულ ყველა მნიშვნელოვან, გახმაურებულ აღმოჩენას.

დმანისის გუნდი მომზადა საზოგადოებასთან ურთიერთობისათვის. ჩვენს დამთვალიერებელს მხოლოდ გიდეო არ უამბობენ უნიკალური აღმოჩენების შესახებ, ამისთვის მთელი გუნდია მოხილვით. ჩვენ დმანისის დამთვალიერებელს ვთავაზობთ თანამედროვე, მაღალი დონის ტურს არქეოლოგიაში, რომელიც სამივე მიმართულების სპეციფიკურ სფეროს მოიცავს და თითოეული სფეროს წარმომადგენლები თავად უამბობენ თანამონაწილის შესახებ. ტურები ორი თვის განმავლობაში გაგრძელდება. გვინდა, საზოგადოების დიდი ნაწილი მოვიცვათ, განსაკუთრებით კი ახალგაზრდობა – მოსწავლეები. მთელ ევროპაში ამ სფეროს მიმართ ძალიან დიდი ინტერესია და მუზეუმები სავსეა ბავშვებით. გვინდა, რომ მოზარდებისთვის ჩვენი მუზეუმიც ასეთივე ინტერესის სფეროდ ვაქციოთ. მსგავს საგანმანათლებლო აქტივობებს ვგეგმავთ ეროვნულ მუზეუმში, უბრალოდ, ახლა, როგორც ხედავთ, შენობაში სარემონტო სამუშაოები მიმდინარეობს.

ნლების განმავლობაში არქეოლოგიით დაინტერესებული ბავშვების ჯგუფები მყავდა, რომლებთანაც ვავდიოდი მთელ კურსს ქვის ხანაში. ეს ჯგუფები, ძირითადად, შერჩეული იყვნენ არქეოლოგიით დაინტერესებული ახლობლების ან, უბრალოდ, ამ სფეროთი დაინტერესებული ნაცნობი ბავშვებისაგან. ვფიქრობ, მათ მართლაც გაუმართლათ, რადგანაც მათი ინტერესი მასწავლებლურად დაკმაყოფილდა, მოკლედ, ისინი საბოლოოდ მოინახულნენ არქეოლოგიით. ვცდილობთ, ბავშვები თანამედროვე მეთოდებით ვაზიაროთ არქეოლოგიურ თუ სხვა სახის საგანმანათლებლო პროექტებს. რას გულისხმობს ეს? ჩვენს მუზეუმში მოწყობილი ნებისმიერი გამოფენის თანმდევი საგანმანათლებლო პროგრამა, რომელიც ბავშვებსა და მასწავლებლებს კონ-

კრეტულ აქციას სთავაზობს, კერძოდ, ლექციების კურსს, აბსოლუტურად განსხვავებულსა და უფრო მეტად შემეცნებითს, ვიდრე ეს სკოლებშია, რადგანაც მათთვის დამატებითი ინფორმაციის მიმწოდებლები გვინდა ვიყოთ. ამ ინფორმაციის მიწოდების მეთოდებსაც განსხვავებული და საინტერესო ფორმებით ვცდილობთ, სხვადასხვა ტრუქებისა თუ პროვოცირების საშუალებით, რომელიც მოსწავლეს ამ პროცესების უშუალო მონაწილე ხდის. ასეთი ტიპის გამოფენა იყო ახლახან – „პიკასო“. გარდა ამისა, მოსწავლეები გათხრებში მონაწილეობის მისაღებადაც მიგვყავს, ანუ ეს ბავშვები ჩვენი დასაყრდენია.

მიმაჩნია, რომ ეროვნულ მუზეუმს ძალიან მნიშვნელოვანი პოლიტიკა აქვს – ჩვენი მიზანია, „მკვდარი“ მეცნიერება რაც შეიძლება, ცოცხალი გაგვხადოთ და ბავშვები – ამ პროცესის მონაწილეები.

ტრენინგებს გავდიოდით ამერიკაში სმიტსონის ინსტიტუტში, თუ როგორ უნდა წარიმართოს საგანმანათლებლო მიმართულებით მუშაობა მუზეუმებში. სმიტსონის ინსტიტუტი აერთიანებს მუზეუმებს, ინსტიტუტებს, ბოტანიკურ ბაღებს, ზოოპარკებს და ა.შ. მათთვის შთამბეჭდავი აღმოჩნდა ჩვენი მუზეუმები. ბუნებრივია, სასიამოვნო მოსასმენია, როცა გეკითხებიან – როგორ ააშენეთ, როგორ შექმენით ასეთი მუზეუმები.

აღმოჩნდა, რომ მათთან მუზეუმების განვითარებაში როგორც საგანმანათლებლო, ისე ფონდებისა და გამოფენების მიმართულებით, ძალიან დიდი როლი შეასრულეს ვალანტიონებმა – მოხალისე ადამიანებმა, რომლებიც მიიჩნევენ, რომ მათი მოქალაქეობრივი ვალია, მონაწილეობა მიიღონ საერთო საქვეყნო საქმეებში. მშობლები ავალდებდნენ შვილებს (საუბარია 30-იანი წლების ამერიკაზე, თუმცა ახლაც არის ასეთი ტენდენცია), შაბათ-კვირას 2 საათი მუზეუმებში ემუშავათ. სწორედ ასეთ დახმარებას მიწვევდნენ ხოლმე ბავშვების ჯგუფები, მათი სახით ყოველთვის მყავდა დამხმარე ხელი. მუზეუმის დანიშნულების ასამაღლებლად ახალი თაობა დიდი შესაძლებლობაა. საერთოდაც, რატომ უნდა იყოს ჩაკეტილი და დამტკვრილი თაროები, პირიქით (მაშინ, როცა უფლებები კარგად არის გარკვეული, ვის შეუძლია ექსპონატებს შეეხოს), უნდა გახსნა და გააცოცხლო.

დმანისის საგანმანათლებლო ტურები სწორედ ამ მიზანს ემსახურება – ეთნოგრაფიულ მუზეუმში ჩატარებული სხვადასხვა აქციები და გამოფენებიც კი არ მიმდინარეობს საგანმანათლებლო აქტივობების გარეშე, თუმცა დმანისის ჯგუფი მაინც ყველაზე მასშტაბური არქეოლოგიური ტურით პიონერად ითვლება ამ მიმართულებით. დმანისის საერთაშორისო გამოცდილებაზე დაყრდნობილი ფართომასშტაბიანი სტანდარტული ტური დამთავლიერებელს, ყველა დეტალის გათვალისწინებით აცნობს, დმანისის გათხრების მონაწილე თითოეული ჯგუფის ისტორიას – ამის საშუალება კი, ორი თვის განმავლობაში, ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებსა თუ არქეოლოგიით დაინტერესებულ ნებისმიერ ადამიანს ექნება.

შუა საუკუნეები

დმანისი, როგორც შუა საუკუნეების ქალაქი, IX-X სს-ში ჩამოყალიბდა. მოგვიანებით ის საქართველოს სამეფო ციხე-ქალაქი და ქვეყნის სამხრეთი საზღვრის თავდაცვითი სისტემის სტრატეგიული ცენტრი გახდა.

XII-XIII სს-ში დმანისში განვითარდა: ვაჭრობა; ხელოსნობის დარგები – კერამიკის, მინისა და ძვლის ნაკეთობათა წარმოება; მეტალურგია; 1245 წელს მოიჭრა სპილენძის ფული; მრავალეთნიკურ ქალაქში აშენდა ეკლესიები, მეჩეთი, მედრესე, აბანოები, ქარვასლები, ხიდები, ფუნქციონირებდა საბაჟო. ასევე, ქალაქის სავაჭრო-ეკონომიკური განვითარების წინაპირობას ქმნიდა ამიერკავკასიის უმნიშვნელოვანესი სავაჭრო გზების სიახლოვეს მდებარეობა.

ამ პერიოდის დმანისის მოსახლეობის ეთნიკურ-რელიგიური და კულტურული მრავალფეროვნება აისახა ქალაქის რთულ სტრუქტურულ იერსახეზეც. ნაქალაქარად ქვეულ დმანისში კარგად იკითხება შუა საუკუნეების ქალაქის სურათი, ოდესღაც ძლიერი ქალაქის სტრუქტურული ნაწილები: 1. ქალაქის თავდაცვითი სისტემა – შიდაციხე, გალავანი და კარიბჭე, საიდუმლო გვირაბი; 2. შიდაუბნები (რელიგიურ-ეთნიკური, სანარმოო ტერიტორიები); 3. გარეუბნები; 4. სამაროვანი; 5. საბაჟოები; 6. ეკონომიკური რაიონი ქალაქისპირა სოფლებით.

XIV ს-ის ბოლოს ქალაქი დმანისი თემურ-ლენგის შემოსევების შედეგად განადგურდა, თუმცა, როგორც ციხე, XVIII ს-ის ბოლომდე განაგრძობდა არსებობას.

გვიანბრინჯაო – ადრერკინის ხანა

გვიანბრინჯაო – ადრერკინის ხანის ნამოსახლარი დმანისის ნაქალაქარის ტერიტორიაზე შემორჩენილია ფრაგმენტულად, დაზიანებულია შუა საუკუნეების ქალაქის მშენებლობის დროს. ნამოსახლარი წარმოდგენილია ნაგებობის მცირე ნაშთებითა და სამეურნეო ორმოებით.

ორი სამეურნეო ორმო გამოყენებულია სამარხად, ორივე სამარხი გამართულია ორმოს ძირზე და ისინი ინჰუმაციურია. ერთ შემთხვევაში მიცვალებული დაკრძალულია მარჯვენა გვერდზე მოხრილი კიდურებით. ნეშტი დაახლოებით 13-15 წლის მონარდისაა. მეორე შემთხვევაში კი, მიცვალებული დაკრძალულია ე.წ. ლოტოსის პოზაში, ზურგზე გამოტილი, თავით დასავლეთით. მიცვალებული ქალია, დაახლოებით 35-40 წლის.

დმანისის ნაქალაქარზე აღმოჩენილი გვიანბრინჯაო-ადრერკინის ხანის ნამოსახლარი, არქეოლოგიური მასალის მიხედვით, ძვ. წ. II ათასწლეულის ბოლო – I ათასწლეულის პირველი ნახევრით თარიღდება.

ძმის ხანა

1.8 – 1.7 მლნ წელი არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგად მივიღეთ გასაოცარი მონაცემები აფრიკიდან ადამიანის პირველი მიგრაციის შესახებ. ამ მნიშვნელოვანი მოვლენის თარიღისა და მიზეზების დასადგენად დმანისის აღმოჩენებმა კვლევის ახალი შესაძლებლობები შექმნეს. დმანისელი ჰომინიდის წყალობით, წარმოდგენა გვექმნება პირველი მოგზაურების შესახებ, რომელთაც, სავარაუდოდ, საფუძველი ჩაუყარეს სამხრეთ კავკასიიდან ადამიანის განსახლებას მთელ ევრაზიაში.

დმანისის პალეოანთროპოლოგიური კოლექცია ყველაზე მდიდარი და სრულია მსოფლიოში. აქ აღმოჩენილი პრეისტორიული ადამიანის 4 თავის ქალა, 4 ქვედა ყბა, 15 იზოლირებული კბილი და ჩონჩხის 35 ძვალი რამდენიმე ინდივიდს ეკუთვნის, რაც მეცნიერებს მთელი პოპულაციის შესწავლის უნიკალურ შესაძლებლობას უქმნის. ჩვენი მწირი წარმოდგენა ადრეული ჰომინიდების ქცევის შესახებ, ძირითადად, მათ მიერვე დამზადებული ქვის იარაღების შესწავლის ანალიზს ეყრდნობა. თუმცა, დმანისში აღმოჩენილი უკბილო ინდივიდი, რომელმაც კბილები სიკვდილამდე რამდენიმე წლით ადრე დაკარგა, მიგვანიშნებს ადრეულ ჰომინიდებში ქცევის განსაკუთრებულ ფაქტზე. თუ გავითვალისწინებთ იმდროინდელ კვების რაციონს, ის ვერ შეძლებდა წლების განმავლობაში დამოუკიდებლად, სოციუმის დახმარების გარეშე არსებობას.

ნაზარევი

1922 წელს ნიკოლოზ მინიშვილიმ სტამბოლში დაიწყო მისი პირველი მუშაობა...

„წერილები აქვს გაიხსნა ლიტერატურულ წრეებში და მთელი საზოგადოება ააფორიაქა...“

ბრიტოლ როზაძე

საქართველოს ხერხემალი

ნიკოლოზ მინიშვილის წერილის „წიქრები საქართველოზე“ – საპასუხოდ

რომ ქვეყანაზე არ ყოფილა არა თუ ხალხი, უბრალოდ თემი კი, რომელსაც თავის გენია არ ჰქონოდა...

კიდევ უფრო ყურადღაღები მოვლენაა. ზანგებს მრავალი თეთრკანიანი ადამიანი...

და თუ პრეისტორიულ ხალხებს და თანადროულ „ველელებს“ ვანიჭებთ გენიას...

მაგრამ ეს არაფერი. საქართველოს გენია სხვა მასშტაბითაცაა გამართული.

მინიშვილი საქართველოში „ღვთის ხელს ვერ ნახულობს“. „ღვთის ხელი“ აქ მეტაფორული თქმაა...

რა არის მას „ქართლის ცხოვრება“? ვე ვლავრაკო სერიოზულად და ჩემი თქმა არ არის „ფრაზა“...

მაგრამ ეს კიდევ ცოტაა. „ქართლის ცხოვრება“ დიადია როგორც „ეპოსი“, მაგრამ უფრო საოცარია იგი როგორც „ისტორია“.

და მართლაც, „ისტორია“ არ არის უბრალო გროვა ამბების. კაცი ცხოვრობს, ჭამს, სვამს...

მაგრამ ავტორის სულისკვეთებას მე მაინც ვიკვლი როგორც „ტიკვილს“. არ არის საჭირო არც კამათი. აქ მხოლოდ ჩვენებაა საჭირო...

მოკიდებია ამ კრიტიკული წერილების დაგეგმვას ჟურნალ „ქართულ მხარეში“...

მოპასუხებითა შორის იყვნენ: ბრიტოლ როზაძე, მიხეილ ჯავახიშვილი, სპიტი...

ხოლო მომავალი მისი ხალხის – მისი პიროვნული საქმეა“ (მარტინ ბუბერ). დიახ: „ისტორია“ ქმედითი ხსოვნაა.

დააკვირდით ეხლა „ქართლის ცხოვრებას“ – არის თუ არა მასში ასე-გაგებული „ისტორია“.

ეგებ „გამოხედავ“ გინდათ დინახოთ „ქართლის ცხოვრებიდან“.

აი, თუგინდ ერთიც. ევროპაში თავი მოსწონთ მარცხ ავრელით, რომელიც ომშიაც „ჭვრეტდა“ სამყაროს.

ან კიდევ სხვა. ევროპაში ლეგენდათა გადაქცეული „კალეს მოქალაქეთა“ რაინდობა.

როგორცაა მათი მთელი მათი რაინდობით. ჩვენში – ასეთი მონუმენტალი სურათი: მონღოლთა ნონინი სჯიან ქართველ შეთქმულებს.

ჩვენში აქა იქ გაისმის ხმა, თითქო ქართველობაში შინაგანი სიმართლე არ იყოს, რა არის ცოტნე დადიანის ამბავი თუ არა შინაგანი სიმართლე...

ნიკოლოზ მინიშვილი წერს: „ორიბაის წლის განმავლობაში მე ვერ ვხედავ ამას და მეეჭვება თვით რუსთაველიც: თუ ის ჩვენი ცხოვრებისაგანაა...“

კიდევ კარგი, რომ ავტორს „ვეფხისტყაოსანი“ გენიალ ქმნილებად მიაჩნია. მხოლოდ – როგორც ჩვენი ცხოვრების ნაყოფი – იგი მისთვის „გაუგებრობაა“.

აქ კი ავტორი „დისკუსიას“ მიმართავს და ჩემი სიტყვა ცოტა სხვანაირი იქნება. ნუ თუ ავტორს ჰგონია, რომ რუსთაველით ამოიწურება ქართული გენია?

გამოდის: მეოცე საუკუნის თაურამდე არავინ იცოდა, თუ რა საუნჯე ჰქონიათ ქართველებს. ქმნილება ეკუთვნის მათე საუკუნის ნახევარს.

ფია. ქართული სიტყვა აქ მოცემულია ისე, თითქო პირველმინას რძე სდიოდას კვლავ ძუძუებიდან.

მაგრამ ამით არ ამოიწურება მერჩულის ქმნილება. აქ არ არის მოცემული ჩვეული აღწერა ჩვეული წმინდანის, საცა სიცოცხლე მლაშეა და წუთზე.

ამის შემდეგ, რასაკვირველია, რუსთაველი აღარ არის „გაუგებრობა“.

მაგრამ რუსთაველამდე კიდევ იყვნენ სხვებიც, რომელთაც ქართულ სიტყვაში გენია გააღვიძეს.

ასეთია მაგისტრალი, რომლის ბოლოს რუსთაველი მოსჩანს, როგორც დამთავრება და როგორც ასეთი – ხანდახან როგორც გადახრაც (ოდნავი დეკადანსი).

რუსთაველი ქართველია და მის პოემას უდიდესი სიტყვის კულტურა უძღვის წინ. რასაკვირველია, ადვილად მოვინახე „ლაპარაკი ამ პულტურის არცოდნა“ (მაინც ნამცდარ პოლემიკურ სიტყვა).

კიდევ სხვა მაგალითი. მთელი ლათინური ევროპა ამაცოხს ფრანსის ასიზელით. ფრანსის ასიზელს დარჩა ოცი სტრიქონი.

საკმარისია აქ წერტილი დავსვა, რომ ქართველმა იმავ ნამს მინდია გაიხსენოს. და მართლაც: მინდია იგივე ფრანსის ასიზელია, მხოლოდ საქართველოს მიუმხრო აღმოცენებული, როგორც იშვიათი ყვავილი ალპების.

კიდევ ერთი მაგალითი.

სახელოვანი განათლება

დარბის მომავალს პროფესიონალები უნდა განსაზღვრავდნენ

კათოლიკური ევროპა თავის თავს აღმოსავლურ ქრისტიანობას უპირისპირებს. აღმოსავლურ ქრისტიანობაში მარტო განდგომაა და ლოცვა. თითქო აქ „მინა“ არც არის. დასავლურ ქრისტიანობამ აღადგინა „მინა“. იქ „ღვთის საქმე“ თითქო „მინიერ“ სხეულს იღებს. აქედან – გოტიკა, მადონა, მარადი ქალწულობის კულტი, გადასული „მარად ქალწულობის“ გზებზე.

ცხადია, დღეს ეს ბევრისათვის „გადასული ამბავია“. მაგრამ ყოველი ნაშთი კულტურისა „გადასული ამბავია“ – და მე მხოლოდ კულტურის მხრით მაინტერესებს ეს „ამბავიც“.

საქართველომ შექმნა „ჯვარი ვაზისა“. ჯვარი – არც ხისაგან, არც ქვისაგან, არც რკინისაგან. რატომ მაინცა და მაინც ვაზის ნასხლევი-საგან? ალბად იმისთვის, რომ ვაზი სახეა „მინის“ ნოყიერების და ნაყოფიერების. ეს კიდევ არაფერი. ჯვარი ვაზის შეკრულია ქალის თმებით – (ლევანდარულ გადმოცემით: ღვთისმშობლის, თუ თვითონ ნინოსი). აქ „მარადი ქალწულობა“, თუ „მარადი ქალწულობა“ უკვე უკანასკნელი სიმძაფრით არის მოცემული. კათოლიკურ ევროპას ასეთი რამ არ გააჩნია. ეს არ არის გადამეტება.

ასეთია საქართველო და მისი გენია.

საუკუნედან საუკუნეში მეორდება „ოქროს ვერძის“ ამბავი და მედვას ლევანდა და არგონავტები ჯერ კიდევ არ სცხრებიან.

ამისთვისაა, რომ უცხოელს იზიდავს საქართველო. არქანჯელო ლამბერტი, პიეტრო დელლა-ვალე, შარდენ – მოდიან საქართველოსკენ, როგორც მზის ბადეში გაკვალთულ დედოფლისაკენ. დიუმას ფრანგული სიტყვები აღარ მყოფნის საქართველოს ქებისათვის. მაგალითები სხვაც ბევრია.

ხოლო ერთი სამუდამო ღერბად სჭრის ამ მხიბლავსა.

პიეტრო დელლა-ვალეს ეუბნებინან, რომ ისპაჰანში უღამაზესი ქალია ქართველი („მანია“, ალბად „მანანა“). გაეშურება ამ ქალაქისაკენ. გაიცნობს ამ ქალს. შეუყვარდება. შეირთავს. რაინდი შახაბას უახლოვდება. ჰსურს – ისპაჰანისაგან შექმნას ახალი რომი აღმოსავლეთში. შემდეგ, უცრად სამშობლოს ნაღველი აუტყდება. გაეშურება – ცოლით. თან მიჰყავს ქართველი გოგონა „მარუკია“. გზაზე ცოლს საშინელი ხაში შეეყრება. ცოლი არც იმჩინებს ავადობას, ისე მძლე აქვს რასის გრძობა. „მანია“ კედება. რაინდი ხელდება. მი-აქვს ცხედარი რომში და იქ ასაფლავებს. შეირთავს „მარუკიას“, რომელიც ამიერიდან ინოდების „თინათინ ზება“.

ამ ამბავს მოგვითხრობს – (იცი თ ვინ?) – თვითონ გოტჰე, ერთი შვიდთაგანი, თუ ცხრათაგანი შობილთა შორის. მოგვითხრობს, როგორ? სიტყვასა და სიტყვას შუა სტოვებს სურნელს ქართველი ქალით აღტაცებისას.

და როცა თვითონ მისი ბაგედან გადმოვარდება ქართული ნათელი სახელი „თინათინ“ – მაშინ ვინ არ იგრძნობს საქართველოს მადლს?

ჟურნალი „ქართული მწერლობა“ 1927 წელი, იანვარი, გვ. 29-37

თბილისის 181-ე საჯარო სკოლის დირექტორი და პედაგოგიური კოლექტივი იუწყება, რომ გარდაიცვალა ამავე სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი **ხათუნა მებონიძე** და სამძიმარს უცხადებენ განსვენებულის ოჯახს.

25 სექტემბერს, განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში, სახელოვანი განათლებისა და მომზადების შუალედური, 2009-2012 წლების, სტრატეგიის პრეზენტაცია გაიმართა. დოკუმენტი ევროკავშირის მხარდაჭერით მომზადდა და მის შემუშავებაში მონაწილეობა მიიღეს პროფესიული განათლების სფეროს ქართველმა და უცხოელმა ექსპერტებმა. ღონისძიება განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის პირველმა მოადგილემ, **ირინე ჟურდაძემ** გახსნა. მან მაღლობა გადაუხადა სტრატეგიის შემუშავებაში ჩართულ ყველა მხარეს და სახელოვანი განათლების განვითარებასა და მნიშვნელოვან ისაუბრა. სახელოვანი განათლებისა და მომზადების შუალედური 2009-2012 წლების სტრატეგიაზე პროფესიული სწავლების ხელმძღვანელებმა, პროფესიული განათლების პროფესიული კავშირისა და არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენლებმაც ისაუბრეს.

ამჯერად, შემოგთავაზებთ პრეზენტაციის ერთ-ერთი მონაწილის, ბატონ **დენის დანიტაშვილის** მოსაზრებას დოკუმენტთან დაკავშირებით. მან 30 წელი იმუშავა პროფესიული განათლების სისტემაში, ახლა კი საქართველო პროფესიული განათლებისა და კვალიფიციური კადრების მომზადების მუშაობა და სტუდენტთა პროფესიული კავშირის თავმჯდომარეა. პუნაბრები, მკითხველისთვის საინტერესო იქნება მდიდარი გამოცდილების მქონე პროფესიონალის მოსაზრება.

– ბატონო დენის, ვიდრე უშუალოდ დოკუმენტის ავტორების შესახებ ვისაუბრებდეთ, საინტერესოა თქვენი მოსაზრება პროფესიული განათლების სფეროში დღეს არსებულ ვითარებაზე.

– საყოველთაოდ ცნობილია, რომ პროფესიული მომზადების სისტემა წარმოადგენს ეკონომიკური განვითარების ბერკეტს. შემთხვევითი არ არის, რომ გერმანია მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ თავისი ეკონომიკის სწრაფ განვითარებას პროფესიული განათლების სისტემას უმადლის; იაპონიას, თავის დროზე, ეკონომიკური რეფორმების სინდნელების დაძლევაში პროფესიული განათლების სახელმწიფო პრიორიტეტად გამოცხადება დაეხმარა; აშშ-ში განათლების რეფორმით მოსახლეობის საყოველ-

ძვრების მიუხედავად, შედეგი ძალზე უმნიშვნელოა. უკანასკნელი 20 წლის განმავლობაში მრავალი სერიოზული პრობლემა დაგროვდა, რომელთა გადაჭრა, ჯერჯერობით, არ ხერხდება. შეიძლება ითქვას, სისტემა კრიზისულ მდგომარეობაშია და მას რადიკალური რეორგანიზაცია სჭირდება, ფაქტობრივად, მოშლილია სასწავლო-საწარმოო პროცესის ორგანიზაციულ-მეთოდური, ფინანსური და მატერიალურ-ტექნიკური უზრუნველყოფის მექანიზმი.

– ბატონო დენის, თქვენ თუ გაქვთ კონკრეტული წინადადებები, შეთავაზებები, რომელიც, თქვენი აზრით, ხელს შეუწყობს პროფესიული განათლების სისტემის სრულფასოვნად ამოქმედებას.

– რა თქმა უნდა, ასეთი შეთავა-

რუქტორთა და ადმინისტრაციის მუშაკთა თანაბარი ხელფასი, რაც გამორიცხავს უსამართლობას – ერთი და იმავე სპეციალობის პედაგოგები და ინსტრუქტორები, ერთი და იმავე დატვირთვის პირობებში, სხვადასხვა ოდენობის ხელფასს იღებენ – 115-დან 500 ლარამდე, რაც ეწინააღმდეგება საქართველოს კონსტიტუციას; მომავალი წლიდან პროფესიული განათლება უნდა დაფინანსდეს ისე, როგორც ევროპის ყველა ქვეყანაში – ბიუჯეტის საერთო მოცულობიდან 5-6%; აუცილებლად მიგვაჩნია პროფესიული სწავლების ცენტრების დამატებით შექმნა, რადგან 75 რაიონიდან მხოლოდ 5 ქალაქსა და 20 რაიონშია ასეთი ცენტრები, პროფესიული მომზადების პროგრამები საერთოდ არ ხორციელდება საქართველოს 32 რაიონში; დღემდე არ არსებობს და აუცილებლად უნდა შეიქმნას მასწავლებელთა და ინსტრუქტორთა მომზადების, გადამზადებისა და სერტიფიკაციის სამსახური; ძალიან მნიშვნელოვანია და დროულად მოსაგვარებელი დონორთა ჩართვა პროფესიული სწავლების ცენტრების საქმიანობაში; დამსაქმებელთა ურთიერთობა პროფესიული სწავლების ცენტ-

ძირითად თემას – დოკუმენტი, რომლის პრეზენტაციაც 25 სექტემბერს გაიმართა და რომელიც, ალბათ, სისტემაში შექმნილი პრობლემების აღმოფხვრას შეუწყობს ხელს.

– პირველ რიგში, გეტყვით, რომ სახელოვანი განათლებისა და მომზადების სტრატეგიას ახლავს სამოქმედო გეგმაც. ასე რომ, ეს ორი დოკუმენტი. ბუნებრივია, ორივეს კარგად ვიცნობ. შემოთავაზებულ ვარიანტს (ორივეს) დახვეწა, შევსება, დაზუსტება და სრულყოფა სჭირდება. სამოქმედო გეგმა ბუნდოვანია და ზოგადი, ძალიან განულოლია შუალედური და საბოლოო შედეგების ვადები, რაც შემთხვევებში უგულვებლყოფილია პროფესიონალის როლი; სამოქმედო გეგმაში დიდი როლი და პასუხისმგებლობა ენიჭება დონორ ორგანიზაციებს მაშინ, როცა, ჯერჯერობით, უცნობია კონკრეტული ორგანიზაციების თანხმობა ამა თუ იმ ღონისძიების უზრუნველყოფისათვის; არ ჩანს დამსაქმებელთა გამოკვეთილი ადგილი და როლი სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის განხორციელებაში; ძალზე ზოგადია სამოქმედო გეგმაში ჩანანერი „საჭიროების შემთხვევაში, საგანმანათლებლო ჩიხის

მნიშვნელოვნად მიმართა ზოგადი განათლების კომპონენტის დაბრუნება პროფესიული განათლების სისტემაში, რათა ახალგაზრდას არ შეეზღუდოს უმაღლესი განათლების მიღება.

რებთან არ ატარებს სისტემურ ხასიათს, არ რეგულირდება საკანონმდებლო ბაზით, არ ჩანს მათი დაინტერესება სპეციალისტების მომზადებაში და შემდგომ დასაქმებაში... და ა.შ. და ა.შ. ეს ჩამოთავალი საკმაოდ გრძელია, ამიტომ აქ შევჩერდები.

აღმოფხვრის მიზნით, საკანონმდებლო ცვლილებების განხორციელება – 2012 წელს“; მიმართა, რომ 4 წელი პილოტირების ფაზისათვის ძალზე დიდი ვადაა და ევროკავშირიდან მიღებული ცხრამეტი მლნ ევროს დიდი ნაწილი აუცილებლად უნდა მოხ-

დარბის მომავალს პროფესიონალები უნდა განსაზღვროს

მეცხრე გვერდიდან

მარტო კონკრეტული პროფესიული სწავლების ცენტრების სასწავლო მეთოდური და მატერიალური-ტექნიკური ბაზების შექმნა-დახვეწას. მოკლედ გეტყვი, რომ ეს დოკუმენტი მხოლოდ წინაპირობად შეიძლება ჩაითვალოს იმ გრძელვადიანი სტრატეგიისა, რომელსაც აუცილებლად უნდა დაედოს საფუძვლად არა მარტო ჩვენი პროფესიონალების წარმოადგინეს. ბევრი მათგანი ყურადსაღებია და აუცილებლად უნდა იქნეს გათვალისწინებული საბოლოო ვარიანტში.

მხოლოდ რამდენიმე მათგანს გამოვყოფ: დირექტორების აზრით სასწავლო დაწესებულების სახელწოდება – სახელობო-სასწავლო ცენტრი, უმჯობესია შეიცვალოს და ეწოდოს „პროფესიული მომზადებისა და გადამზადების ცენტრი“, ვაუჭრული დაფინანსების ნაცვლად, ისინი პროგრამულ დაფინანსებას ანიჭებენ უპირატესობას; სასწავლო ცენტრების პედაგოგებზე გავრცელდეს საჯარო სკოლების მასწავლებლებზე გათვლილი შეღავათების პაკეტი; პროფესიათა ჩამონათვალი არ პასუხობს თანამედროვე შრომით ბაზარს, დასახვეწა კლასიფიკატორი, სწავლების ვადები უნდა დადგინდეს პროფესიათა სირთულეების შესაბამისად,

აუცილებელია მშობლიურ ენაზე სასწავლო სახელმძღვანელების მოკლე ვადებში შექმნა; სოფლებში არსებული პროფესიული ცენტრებისთვის მიწის ნაკვეთების დაბრუნება; განათლების სამინისტრომ დროულად შექმნას სასწავლო გეგ-

ლოვნად მიმართა ზოგადი განათლების კომპონენტის დაბრუნება პროფესიული განათლების სისტემაში, რათა ახალგაზრდას არ შეზღუდოს უმაღლესი განათლების მიღების უფლება. რაც შეეხება სკოლაში სახელობო პროგრამების

ლობის შესახებ. ეს ბევრად ეფექტური იქნება და თანხებიც დაიზოგება.

ასევე არაფერია ნათქვამი ახალი სასწავლებლების აშენების თაობაზე, ეთნიკური უმცირესობებით დასახლებულ რაიონებში ცენტრების გახსნაზე. დღეისათვის გარდაბანში, მარნეულში, დმანისში, წალკასა და ნინოწმინდაში არც ერთი პროფესიული სასწავლო დაწესებულება არ ფუნქციონირებს, ამ ოცი წლის წინ კი ყველგან იყო; აუცილებელია, საბოლოო დოკუმენტში დამსაქმებელთა მოზიდვისათვის შესაბამისი საკანონმდებლო ბაზის შექმნის გერძო პროფესიული სასწავლო ცენტრების საკითხი – აუცილებელია, რომ დაუტვირთავი შენობა-ნაგებობები უპირობოდ გადაეცეს მომავალ მფლობელს და ა.შ.

თუ პირველსავე სფეროზე გატონი ნიკა გილაური თავმჯდომარეობას მის რომელიმე მოადგილეს არ გადააბარებს, ღრმად ვარ დარწმუნებული, რომ საბჭო ბევრ სასიკეთო საქმეს გააკეთებს.

მის მოდელი და დაუგზავნოს სასწავლო ცენტრებს. სხვა წინადადებათა გამოთქვა, რაც სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის საბოლოო ვარიანტში უნდა აისახოს. აქვე დავამატებ იმასაც, რომ ეს საბოლოო ვარიანტიც გაცილებით ადრე შეიძლება შეიქმნას, ვიდრე გათვალისწინებულია (2012 წ.). თუ დროულად განიხილავენ პრეზენტაციაზე გამოთქმულ შენიშვნებსა და წინადადებებს, 2010 წლის ბოლოსთვის შესაძლებელი იქნება დოკუმენტის პარლამენტში წარდგენა, 2011 წლიდან კი – მისი ამოქმედება.

ბატონო დენის, თქვენ, ძირითადად, ამ ორი დოკუმენტის ხარვეზებზე ისაუბრეთ, თუ არის საკითხები, რომლებიც საერთოდ არ მოხვდა წარმოდგენილ შუალედურ დოკუმენტებში და მიგაჩნიათ, რომ ისინი აუცილებლად უნდა შევიდეს საბოლოო ვარიანტში?

– სამწუხაროდ, ასეთი საკითხებიც მრავლადაა. ძალიან მნიშვნე-

შეტანას, მიმართა, რომ ეს არაპროფესიული მიდგომაა, რადგან სახელობო განათლება თეორიული ნაწილისა და სანარმოო პრაქტიკისაგან შედგება. ვერც ერთი საჯარო სკოლა, ზოგადი განათლების შესახებ კანონიდან გამომდინარე, სასწავლო პროგრამაში ვერ შეიტანს ამ რაოდენობის (6-7) სახელმძღვანელოს. გარდა ამისა, სკოლაში უნდა მოეწყოს სასწავლო სახელოსნო შესაბამისი სპეციალობაში, უზრუნველყოფილ იქნეს დამსაქმებელთან სანარმოო პრაქტიკის გაგება. საეჭვოა, რომ სახელმწიფომ ან სკოლამ საამისო თანხები გაიღოს, არც სკოლებს აქვთ ამგვარი სწავლების განხორციელების გამოცდილება. ამიტომაც, დარწმუნებული ვარ, სახელობო სწავლება სკოლაში უშედეგო იქნება. ამას სჯობს, სკოლის მოსწავლეები ექსკურსიაზე ვაჭართ სხვადასხვა პროფესიული სწავლების ცენტრებში, ჩავეუბნოთ საუბრები ამა თუ იმ სპეცია-

– განათლების და მეცნიერების სამინისტროს ინიციატივით შეიქმნა სახელობო განათლებისა და მომზადების ეროვნული პროფესიული საბჭო. რას იტყვით მისი ფუნქციონირების შესახებ?

– დიას, ასეთი საბჭო შეიქმნა 21 კაცის შემადგენლობით, მისი ფუნქციაა პროფესიული განათლების პოლიტიკის სწორად დაგეგმვისა და ეფექტური განხორციელების კოორდინირება. საქართველოს მთავრობის დადგენილებით, 2005 წელსაც შეიქმნა „პროფესიული განათლების ეროვნული სოციალური პარტნიორობის კომისია“, რომელსაც ჯანდაცვის მინისტრი ხელმძღვანელობდა. კომისიამ შემოქმედდა სოციალური პარტნიორობის სამოქმედო გეგმა, რომლის მიხედვითაც საქართველოს პროფესიული კავშირების გაერთიან-

ნებას, მის დარგობრივ ორგანიზაციებს სხვებთან ერთად, ყველა მნიშვნელოვან და საპასუხისმგებლო ღონისძიების შემუშავებასა და ჩატარებაში აქტიური მონაწილეობის მიღება ევალებოდა. ჩვენ გვექონდა კონკრეტული წინადადებები და მზად ვიყავით თანამშრომლობისთვის, მაგრამ კომისიის ხელმძღვანელობის ინიციატივების გამო მისი არსებობა სრული კრახით დასრულდა – 2007 წლის მაისის დადგენილებით კომისიამ არსებობა შეწყვიტა.

ეს ისტორია იმიტომ გავიხსენე, რომ მაშინაც ბევრი სასიკეთო საქმის გაკეთება შეიძლებოდა, მით უმეტეს, რომ სოციალური პარტნიორობა ძალიან სერიოზული და მნიშვნელოვანი სფეროა, მაგრამ სამწუხაროდ, ეს არ მოხერხდა. ახლა კი სახელობო განათლებისა და მომზადების ეროვნული საბჭო პრემიერ-მინისტრის ხელმძღვანელობით შეიქმნა. თუ პირველსავე სფეროზე ბატონი ნიკა გილაური თავმჯდომარეობას მის რომელიმე მოადგილეს არ გადააბარებს, ღრმად ვარ დარწმუნებული, რომ საბჭო ბევრ სასიკეთო საქმეს გააკეთებს. რაც შეეხება შემადგენლობას, მე აუცილებლად დავაყენებ წინადადებას მისი გაზრდის თაობაზე, რათა უმრავლესობას საბჭოში არა რომელიმე რანგის ჩინოვნიკები, არამედ პროფესიონალები, ამჟამად მოქმედი გამოცდილი დირექტორები და სისტემაში კარგად გარკვეული ექსპერტები წარმოადგენდნენ. მინდა იმედი ვიქონიო, რომ ეროვნულ საბჭოში დარგის განვითარებისათვის სერიოზული ნაბიჯები გადაიდგმება.

ესაუბრა ანა შირცხალიაშვილი

ქართული ენის ქონებათა კლუბი

წარსას და მიტყვევებულ დაშვებულ შეცდომების ერთ-ერთი მიზეზი ის დაპირისპირებაა, რომელიც არსებობს ცოცხალ, სასაზღვრო მიტყვევებასა და ენის დაღვანილ ნორმათა შორის. ტანდემში ენის გამართვისთვის, მის ცოცხალ, სასაზღვრო მიტყვევებასთან მიახლოების, არა მხოლოდ ძარბის, არამედ ზოგადედიკაცი

პრობლემაა. ამ პროცესს ხშირად სავალალო შედეგად მივიჩნევთ. ენის ნორმათა რევივის ერთ-ერთი მიზეზი უცხო ენათა ზეგავლენაცაა. სიტყვათა სისხება, ბრანდატიკური და ფრაზოლოგიური კალკაზი საკმაოდ უხვად იჩინება თანამედროვე ენაში და ხშირად არაღივს ენის ბუნებრივი განვითარების გზას.

ქართული მხოლოდ ერთი რისხვის ენაა

წაიკითხავს თუ არა ამ სიტყვებს მკითხველი, მაშინვე შემოგვედგება. როგორ, ქართულს განა არ აქვს მრავლობითი რიცხვი, თანაც, ერთი კი არა, ორი მრავლობითი გვაქვსო და საამისო მაგალითებსაც დაასახელებს: კაცები, კაცნი, კაცთა. რა თქმა უნდა, ეს ასეა, მაგრამ სათაურში გატანილი ამ სიტყვებით მინდა მკითხველის ყურადღება მივაპყრო ქართული ენის იმ თავისებურებას, რომელიც გამოარჩევს მას სხვა, კერძოდ, ევროპული ენებისაგან.

თულისათვის კი ბუნებრივია მხოლოდობითი. ენახოთ ეს მყარი შეხამებების მაგალითები: **ათი მცენება, ბევრი საქმე, ათასი წერილობანი, ცხრა მთა იქით** (ანდა: ცხრა მთა გადაიარა); ანდაზები: **„ას ძმას ასი ცხვარი ბევრი ეგონათ“**, **„ბევრი ხელის ჭირიმი და ცოტა პირისაო“** და მისთ.

კიდევ უფრო საინტერესოა, როგორ გადმოაქვთ ევროპულ და ქართულ ენებს საერთო ამოსავალი ენიდან ბიბლიური გამოთქმები. საბარებისეულ, პილატეს ცნობილი ეპიზოდთან მიმდინარე გამოთქმაში **„ხელ(ებ)ის დაბანა“** ევროპული ენები სიტყვა „ხელს“ მრავლობითში ხმარობენ (**„умыть руки“**), მაშინ როცა ქართული საამისოდ მხოლოდობითს იყენებს. მაგ: ამ საქმეზე **ხელი დამიბანია**. იხ. აკაკი: **„და დაიბანე პილატებზე ხელი, რომ ავიცილო თავიდან ბრალს“**.

ზემოთქმული კანონზომიერება შემთხვევითი მოვლენა არ გახლავთ. გავიხსენოთ, რომ ევროპულ ენებში, მათ შორის რუსულშიც, შეწყვეტილი ფორმის მქონე საგანთა სახელები მრავლობით რიცხვში დგას, ხოლო სათანადო სახელები ქართულში მხოლოდობითის ფორმას ამჯობნიან. შევადაროთ: **ножницы** – მაკრატელი, **брюки** – შარვალი, **очки** – სათვა-

ლე, ასევეა **часы** – საათი და ზოგი სხვა. საერთაშორისო სიტყვები, რომლებიც ევროპულ ენებში მრავლობითი რიცხვის ფორმით იხმარება, ქართულში ისევე მხოლოდობითი დგება: **ჯუნგლი, გასტროლი, ჯინსი, კორტი, კულუარი** და მისთ. (თუმცა ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ რუსულის გავლენით ზოგიერთი ამ სიტყვათაგანი ავლენს მრავლობითის ფორმების გაჩენის ტენდენციას, ყოველივე ეს ენამ თვითონ დააკანონა – ხელოვნური ჩარევის გარეშე. და თუ დღეს ამ კანონის შესწინება კვლავაც გვიხდება, ეს მხოლოდ იმიტომ, რომ ბოლო ხანებში ზოგი ჩვენი დიქტორ-კომენტატორიცა და პარლამენტარიც ქართულისათვის უჩვეულო და მიუღებელი ფორმებს გვაჩვენებს: **უამრავი წერილები მივიღეთ, მრავალ წარმატებებს გისურვებთ, ყველა მოქალაქეები, ბევრი საკითხები** და სხვ. განსაკუთრებით სახიფათოა შეცდომები რეკლამის ტექსტში, ვინაიდან რეკლამარული გამოვლენა ისევე ამკვიდრებს შეცდომებს, როგორც სწორ ფორმებს. რიცხვთან დაკავშირებული ერთ-ერთი უხეში შეცდომა კი სწორედ რეკლამიდან გვევლინება (იხ. შაქარლამა **„რადეოლოს“** რეკლამა: **„ოჰ, და ამდენი ყვავილები!“**). ამიტომ იგი დროულად უნდა გასწორდეს.

სწორი ფორმისათვის გავიხსენოთ იოსებ გრიშაშვილის ცნობილი სტრიქონი: **„აუ, რამდენი ქალაია!“** დასასრული, ყურადღებას იქცევს კიდევ ერთი საკითხი, რომელიც უშუალოდ ენობრივ ნიადაგზე არ წარმოქმნილა და მისი საფუძველი არანებორივ ნიადაგში საძიებელი. საქმე ეხება 90-იან წლებში ჩვენს ქვეყანაში საომარი მოქმედებით გამოწვეულ დესტაბილიზაციას და მასთან დაკავშირებულ სტრესულ მდგომარეობას, შიშსა და პანიკას, რომელმაც მოიცვა მოსახლეობა. ამან თავისებური გამოხატულება პოვა ენაშიც, – მართალია, არაუშუალოდ, ირიბად, მაგრამ სპეციფიკურად. სპეციფიკა კი ისაა, რომ ერთბაშად გავრცელდა აღნიშნული მოვლენების გამოხატულები საწყისებისა და განყენებული სახელების მრავლობითი ფორმები: **სროლები, შიშები, წნევები, გულყრები... გამორთვები, გამოთიშვები** (ელექტრონერგისა, წყლისა) და მისთ. და თუმცა მოტივი, რა თქმა უნდა, გასაგებია, – მას ინტენსივობისა და მრავალგზისობის გამოხატვის სურვილი განაპირობებს, – მაგრამ ეკონომიური მეტყველება ყოველთვის როდი იძლევა სასურველ ეფექტს, მეტადრე, როცა იგი მწირი და მდარე მეტყველების ნიმუშებს გვთავაზობს. განა გამოთქმა **„შიშე-**

ბი მაქვს“ უკეთ გამოხატავს სათქმელს, ვიდრე **„შიში დამჩემდა“?**

საწყისებისა და აბსტრაქტული სახელების მრავლობით რიცხვში ხმარების ამგვარმა მაგნი პრაქტიკამ გზა გაუკაფა ანალოგიური წარმოების ზოგ სხვა სიტყვასაც, რომლებიც ხსენებულ ქაოსს არ უკავშირდება. უთუოდ ამის შედეგია ახალგაჩენილი **„კენჭისყრები“**, რომელიც ზოგი ჩვენი პარლამენტარის მეტყველების სამწუხარო ფაქტად უნდა დავადასტუროთ.

ეს წერილი ძირითადად ყოველდღიურ, ყოფით მეტყველებაში გავრცელებულ უმართებულ ფორმებს ეხება. ცხადია, მათგან გაიმიჯნება სამეცნიერო ლიტერატურაში ტერმინოლოგიური ფუნქციით გამოყენებული მრავლობითის ფორმები (თუმცა იქაც – გარკვეული შეზღუდვით).

უნებლიე შეცდომებისაგან არავინაა დაზღვეული, მაგრამ, თუ მათ ჯეროვნად გავაცნობიერებთ და მეტი გულსისყურით (ე.ი. პასუხისმგებლობითაც) მოვეკიდებით საკუთარ მეტყველებას, შეცდომებიც თანდათან აღმოგვეფხვრება.

შუქია აფრიდონიძე

მშობალთა კრება

კარბი მამა

ბევრს მიაჩნია, რომ ჩვილის მოვლაში მამის მონაწილეობა სავალდებულო არ არის, შვილის აღზრდაში იგი მხოლოდ მას შემდეგ უნდა ჩაერთოს, როცა პატარა ცოტა წამოიზრდება. ასეთი თვალსაზრისი მცდარია!

ბავშვობის „ნაღები“

ჩვილი ასაკი და ცხოვრების პირველი წლები ბავშვობის „ნაღები“ა. ეს არის ბავშვის ინდივიდუალობის ჩამოყალიბების, ყველაზე ინტენსიური განვითარების ხანა. ამგვარად, მამა, რომელიც შვილის წამოზრდას ელოდება, მისი ცხოვრების ყველაზე საინტერესო პერიოდის მიღმა რჩება და კინოთეატრში ფილმის სეანსზე დაგვიანებულ იმ მაყურებელს ემსგავსება, რომელსაც ძირითადი კვანძის გახსნა გამოეპარა და ფილმის სიუჟეტში ბოლომდე ვერ გაერკვა. მამებო! ფრთხილად იყავით, არ დაგაგვიანდეთ!

დედის ტვირთი გაცილებით მძიმეა. მას ბევრად მეტი დატვირთვა აქვს, ვიდრე მამას. მაგრამ ნუ დავივიწყებთ, რომ მამობასაც თავისი სირთულეები ახლავს. დედის მხარეზე ბუნებრივი ინსტინქტი, ბავშვთან ორგანული კავშირი და ფიზიკური სიახლოვე. პატარას მოვლასთან დაკავშირებული ფუს-ფუსიც კი მათი სიახლოვის შემადგენელი ერთ-ერთი ელემენტია. მამობის სირთულე, უპირველეს ყოვლისა, მისი ბავშვისგან შორს ყოფნაა. თუ ის მოახერხებს და პატარაზე ზრუნვის ნაწილს საკუთარ თავზე აიღებს, ეს მხოლოდ დედის დახმარება კი არ იქნება (რაც თავისთავად მისასალმებელია!), არამედ შვილთან დაახლოებისკენ გადადგმული ნაბიჯი. მამებმა ისიც უნდა გაითვალისწინონ, რომ დედასთან მეტოქეობას აზრი არა აქვს.

ჩვილი უსწრაფესად ვითარდება და მრავალმხრივ საზრდოს საჭიროებს. ის, რისი მიცემაც მამას შეუძლია, ისეთივე სასარგებლო იქნება მისთვის, როგორც დედისგან მიღებული სითბო და ყურადღება.

თუ ვინმეს ეჭვი ეპარება იმაში, რომ პატარები უფროსებზე გაცილებით ენერგიულად ვითარდებიან, აბა, დაფიქრდეს: შეძლებს ერთ წელიწადში უცხო ენის შესწავლას ისე, რომ უაქცენტოდ ილაპარაკოს; ათათასამდე უცნობი საგნის დასახელების დამახსოვრებას, თან ისეთი საგნების, რომელთა დანიშნულებაც კი არ იცის; ამავე დროს, ვთქვათ, ფრენასაც? ბავშვი კი, რომელიც გარემომცველ სამყაროში ორიენტირებას, ლაპარაკსა და სიარულს სწავლობს (წოლის და ცოცვის შემდეგ), დაახლოებით, ასეთი

მოცულობის სამუშაოს ართმევს თავს. გსურთ, ამ გრანდიოზული სამუშაოს თანამონაწილენი გახდეთ? მამებო! ამის დიდი შანსი გაქვთ! დედა – სიყვარულის „სათბურია“, მამა კი – ახალ-ახალ შესაძლებლობათა აღმოჩენი. თუმცა

იმის შანსიც დიდია, რომ ბავშვის ცხოვრებაში იმ ათათასიდან ერთ-ერთ საგნად დარჩეთ. არჩევანი თქვენზეა!

შვილის გვერდიდან დანახვის საშუალება მამას უფრო აქვს, დედას კი – თანაგრძობისა და საჭი-

რობების ამოცნობის. მამისთვის გაცილებით იოლია წიგნებიდან ბავშვის აღზრდის ახალ-ახალი იდეებისა და რჩევების ამოკრება, დედისთვის კი – მათი შერჩევა შვილის საჭიროებების გათვალისწინებით. დედ-მამას კრიტიკულ ვითარებაში

ერთმანეთის დახმარების, ფსიქოლოგიური მხარდაჭერის თანაბარი შესაძლებლობა აქვს. ორივე უნდა დაეხმაროს ბავშვს, რომ მან უკეთ გაიცნოს მშობლები და ისინი სათანადოდ შეაფასოს. მისთვის ხომ ძალიან მნიშვნელოვანია, რას ამბობს დედა მამაზე ან პირიქით – მამა დედაზე.

„ავანსი“ და პრივილეგია

ბავშვის ბუნებრივი ინსტინქტები მამასთან მჭიდრო ურთიერთობის ჩამოყალიბების უდიდესი „ავანსია“. შვილები მამის მიმართ ყოველთვის განსაკუთრებული ყურადღებით გამოირჩევიან. ის ხომ ბავშვის სამყაროს უფრო იშვიათი პერსონაჟია, ვიდრე დედა, რომელიც მუდამ გვერდითაა. როგორ უნდა ისარგებლოთ ამ ყურადღებით?

ბავშვი ხშირად ბაძავს მამას. კარგად დაფიქრდით, რა მავალითაა აძლევთ მას? სიცოცხლის პირველ წლებში პატარა უპირობოდ ენდობა მამას. მოასწრებთ კი მისი ნდობის გამართლებას, ვიდრე თქვენი ურთიერთობა უფრო კრიტიკულში გადაზრდილა? თუ როგორ მოიხმართ ამ „ავანსს“, იმაზე დამოკიდებული, პირველივე დღეებიდან რაზე ააგებთ თქვენს ურთიერთობას შვილთან. გსურთ თქვენი საქმის გამგრძელებელი, თქვენივე მსგავსი არსება „გამოძერწოთ“? იქნებ თქვენი ბავშვობისდროინდელი კომპლექსების გათვალისწინებით აპირებთ მოქმედებას? ორივე შემთხვევაში, ძალიან შეაფერხებთ მის დამოუკიდებელ განვითარებას და სრულფასოვან პიროვნებად ჩამოყალიბებას. სამწუხაროდ, ერთიანი რეცეპტი არ არსებობს.

გამოსავალი შეიძლება იყოს უდიდესი ყურადღება და ბავშვის პიროვნული თვისებების დროულად ამოცნობა. ნუ იფიქრებთ, რომ აუცილებლად შეძლებთ ამოცნობას, მაგრამ ამის მცდელობა, უკიდურეს შემთხვევაში, იმაში მაინც დაგვეხმარება, რომ ბავშვი არ ჩაკლათ ის მთავარი, რაც მომავალში მისი ცხოვრების ძირითადი მამოძრავებელი შეიძლება გახდეს.

მეივით პატარას მეტი თავისუფლება. რა თქმა უნდა, საჭიროების შემთხვევაში დაეხმარეთ, მაგრამ ასევე დროულად დაანებეთ ხოლმე თავი და გადაწყვეტილების დამოუკიდებლად მიღების საშუალება მიეცით.

რაც მთავარია, დროზე აღმოაჩინეთ მამობის პრივილეგია და, რაც შეიძლება ადრე, დაიწყეთ მისი გამოყენება.

ინფორმაცია

კვლევაში ჩართული სკოლების წარმომადგენლებს სპეციალური ტრენინგი ჩაუტარდათ

PISA – საერთაშორისო კვლევაა, რომელიც მიზნად ისახავს შეაფასოს 15 წლის მოზარდების მიერ სკოლაში შეძენილი ცოდნა და უნარები. ეს ის ასაკია, როცა მოსწავლეები თითქმის ასრულებენ სავალდებულო განათლების კურსს. შესაბამისად, **PISA** ამოწმებს მათ მზაობას გაუმკლავდნენ ყოველდღიურ გამოწვევებს იმ ცოდნისა და უნარების გამოყენებით, რაც სკოლაში მიიღეს.

PISA – ხორციელდება 2000 წლიდან და ამოწმებს ცოდნას სამ სფეროში: კითხვა, მათემატიკა და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები. კვლევა ხორციელდება ყოველ სამ წელიწადში ერთხელ. ყოველი მომდევნო ფაზისათვის სამი სფეროდან ერთ-ერთია მთავარი. მაგალითად, 2009-2010 წლის კვლევაში მთავარი კითხვის უნარების შემოწმებაა, 2012 წელს აქცენტია მათემატიკაზე გაკეთდება, 2015-ში კი – საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებზე. გარდა ტესტებისა, **PISA**-ს ფარგლებში, მოსწავლეები და სკოლის დირექტორები ავსებენ კითხვა-

რებს, რომელთა მიზანია, აჩვენონ რა ფაქტორები ახდენენ გავლენას მოსწავლეთ მიღწევებზე.

PISA – საშუალებას იძლევა განხორციელდეს დროის გარკვეულ მონაკვეთში საგანმანათლებლო სისტემაში მიმდინარე ცვლილებების მონიტორინგი და შეფასება.

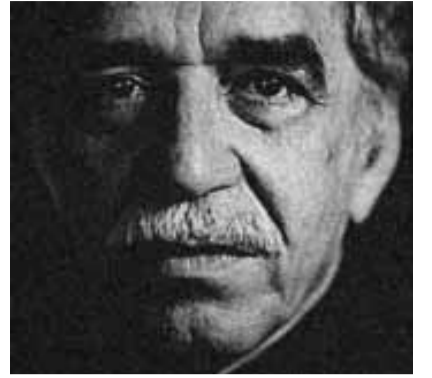
საქართველო პროგრამაში 2009 წლიდან ჩაერთო.

დღეისათვის კვლევის ამ ფაზაში მონაწილეობას დაახლოებით 70 ქვეყანა იღებს.

გამოცდების ეროვნული ცენტრი **ძირითად კვლევას** 2010 წლის გაზაფხულზე ჩაატარებს. მასში ჩართული იქნებიან შემთხვევით შერჩეული 15 წლის მოსწავლეები, მთელი ქვეყნის მასშტაბით.

გამოცდების ეროვნული ცენტრი კვლევის პილოტირებას 2009 წლის ოქტომბერში გეგმავს. პილოტირებაში საქართველოს 30 სკოლის 1000-ზე მეტი მოსწავლე მიიღებს მონაწილეობას.

ყველაზე გავლენიანი წიგნი

გამოკითხვამ, რომელიც მსოფლიოს მწერლებს შორის ჩატარდა, გამოავლინა წიგნი, რომელმაც ყველაზე დიდი გავლენა მოახდინა ბოლო 25 წლის ლიტერატურაზე.

The Guardian-ის ცნობით, ასეთი წიგნი კოლუმბიელი გაბრიელ გარსია მარკესის „მარტოობის ასი წელიწადი“ (Cien años de soledad) აღმოჩნდა.

გამოკითხვის ორგანიზატორი ლიტერატურული ჟურნალი Wasafiri იყო, რომელიც წელს დაარსებიდან 25 წლის თავს აღნიშნავს. გამოკითხვაში 25 ლიტერატორი მონაწილეობდა, მათ შორის ინდრუ სინჰა, ბლექი მორისონი და ამირა ჩაუდჰური.

რესპონდენტებს მხოლოდ ერთი წიგნის დასახელება შეეძლოთ. მარკესის რომანი, რომელმაც ავტორს ნობელის პრემია მოუტანა, ერთადერთი ნაწარმოები აღმოჩნდა, რომელიც ერთ-ერთ მკითხველს დასახელეს – ყველაზე გავლენიანად ის ერთდროულად სამმა ლიტერატორმა დაასახელა.

სიაში მოხვდა ნაბოკოვის „ლოლიტა“, რაიმონდ ქარვერის მოთხრობათა კრებული და ბარაკ ობამას მემუარები, სალმან რუშდის „სატანური ლექსები“ და „შუალამის შვილები“, ჯონ კუტზეის „ულირობა“, შეიმას ჰინის, ელიზაბეტ ბიშოპისა და ტედ ჰიუზის ლექსები.

სიაში მოხვდა ნაბოკოვის „ლოლიტა“, რაიმონდ ქარვერის მოთხრობათა კრებული და ბარაკ ობამას მემუარები, სალმან რუშდის „სატანური ლექსები“ და „შუალამის შვილები“, ჯონ კუტზეის „ულირობა“, შეიმას ჰინის, ელიზაბეტ ბიშოპისა და ტედ ჰიუზის ლექსები.

სიაში მოხვდა ნაბოკოვის „ლოლიტა“, რაიმონდ ქარვერის მოთხრობათა კრებული და ბარაკ ობამას მემუარები, სალმან რუშდის „სატანური ლექსები“ და „შუალამის შვილები“, ჯონ კუტზეის „ულირობა“, შეიმას ჰინის, ელიზაბეტ ბიშოპისა და ტედ ჰიუზის ლექსები.

საორბი

ლულაურის ბრინჯაო

ახალი თაობის ერთ-ერთი ყველაზე გამორჩეული მძლეოსანი და საქართველოს რამდენიმეჯერის რეკორდსმენი **ლამა ლულაური** ამ დღეებში წარმატებით გამოვიდა თბილისში ჩატარებულ „მაია აზარაშვილის თასზე“. ოლიმპიური პრიზიორის სახელობის ტრადიციულ ტურნირს, ასევე ტრადიციულად, თბილისის ბორის პაიჭაძის სახელობის ეროვნულმა სტადიონმა უმასპინძლა და მასში, ქართველებთან ერთად, უკრაინის, სომხეთისა და აზერბაიჯანის გუნდებიც გამოდიოდნენ. ეს უფროსთა შეჯიბრება, თუმცა ახმეტელი ლულაურისთვის ასაკს ხელი არ შეუშლია, რამდენიმე წლით უფროსებთან ჭიდილში ბრინჯაო მოუპოვებინა. მან ეს სიგრძეზე სტომაში მოახერხა, სადაც ქართველთა შორის საუკეთესო შედეგი ჰქონდა – 7.24. თანაც აზერბაიჯანელ ვიქტორ ჩემპიონ ავიღ ფაშაევს (7.25) მცირედით ჩამორჩა, ამ დისციპლინაში კი სომეხმა არსენ სარგისიანმა (7.36) გაიმარჯვა.

კახეთის პირველობა ძიუდოში

ამ დღეებში ახმეტაში კახეთის რეგიონის პირველობა ჩატარდა ჭაბუკ და 23-წლამდე ახალგაზრდა ძიუდოისტთა შორის, რომელსაც ნოემბერში გასამართი საქართველოს ჩემპიონატის მონაწილენი უნდა გამოევიდნენ. ქვეყნის პირველობებში მონაწილეობა კვოტირებულია – ყოველ რეგიონს მონაწილეთა გარკვეული კვოტა ეძლევა, მათ შესავსებად კი რეგიონის პირველობა ტარდება. პირველობის ასეთი სისტემა ხელს უწყობს კონკურენციას, ხელს უწყობს ნიჭიერი მოზარდების გამოვლენას. სწორედ ამიტომ მსგავსი ტურნირები მუდამ დიდი აჟიოტაჟით ტარდება და გამონაკლისი არც ახმეტური შეჯიბრება ყოფილა. ტურნირში რეგიონის თითქმის ყველა წამყვანი მოზარდმა ძიუდოისტმა იასპარეზა, ვისაც ქვეყნის ნაკრებში დამკვიდრება სურს და ცოტადენი ნიჭი მანც მოდგამს. ტურნირი ასაკობრივი კი გახლდათ, მაგრამ მონაწილეთა შორის ეროვნული ნაკრების კანდიდატებსაც შეხვედებოდათ, რომლებსაც დასახული მიზნის მისაღწევად დაძაბული ორთაბრძოლების გადატანა მოუხდათ.

ჭაბუკებში წონითი კატეგორიების მიხედვით ჩემპიონები გახდნენ, ანუ საქართველოს პირველობაში იჭიდავებენ: **ირაკლი კუპატაძე** (34; საგარეჯო), **დავით ახალმოსულიშვილი** (38; გურჯაანი), **ალექსანდრე აბრამიშვილი** (42; ახმეტა), **ცოტნე ნიკოლაური** (46; დედოფლისწყარო), **თამაზ კირაკოზაშვილი** (50; საგარეჯო), **ნიკოლოზ**

სეიმონიშვილი (55; ახმეტა), **დავით ჭიკაძე** (60; ახმეტა), **ივანე ჩურჩხელაშვილი** (66; ახმეტა) და **ზაზა ხუბულაური** (+66; საგარეჯო). 23-წლიანთა ტურნირმა ახმეტელთა დიდი უპირატესობით ჩაიარა – 7-დან 6 ოქროს მოიპოვეს. მართალია, ახმეტა ძიუდოს ერთ-ერთი გამორჩეული ცენტრია საქართველოში და სხვებს რომ თავი დაეანებოთ, იქაური სახელოვანი ფალანგებიდან თუნდაც დამოუკიდებელი საქართველოს პირველ ოლიმპიური ჩემპიონის, ზურაბ ზვიადაურის აღნიშვნა რად ღირს, მაგრამ საგარეჯოს, თელავისა თუ სხვა ცენტრების ასეთი ჩავარდნა მანც გასაკვირია. თან ჩვენ ოქროს მედლებზე ვლაპარაკობთ, არადა ახმეტელებმა ვერცხლ-ბრინჯაოებიც ბლომად დახვეტეს. მასპინძელთა გულის გასახარად, ახმეტელთაგან კახეთის ჩემპიონები: **ზურაბ ქიხიყელაშვილი** (60), **ივანე დავითაშვილი** (66), **თორნიკე შათირიშვილი** (73), **იოსებ მემუელიანი** (81), **ფრიდონ აბულაძე** (100) და **მირიან გონჯილაშვილი** (+100) გახდნენ. სტუმართაგან ოქროს მედალი მხოლოდ ყვარელელმა **ბექა ბიქოშვილმა** (90) მოიპოვა, რომელიც უკვე საკმაოდ გამოცდილი ძიუდოისტი – ასაკობრივ ნაკრებებში რეგულარულად ჭიდაობს უცხოეთში. ცხადია, ყველა ჩემპიონი საქართველოს ჩემპიონატში გამოვა, იმის მერე კი, თვალსაზრისით ეროვნული ნაკრები. ვინ იცის, იქნებ რომელიმე მათგანი უკვე იქ გაისადაც ვიხილოთ.

ქართული ჭაბუკები მედლებს უმიზნებენ

თურქეთის ერთ-ერთ უძველეს ქალაქ ახისარში 16-წლამდე ვაჟთა საჭადრაკო ოლიმპიადის მიმდინარეობს. საქართველოს ნაკრების ღირსებას **ზურაბ ჯავახიძე**, **გიორგი ნიკოლაიშვილი**, **ნოდარ ლორთქიფანიძე** და **ირაკლი ბერაძე** იცავენ. ქართულმა კვარტეტმა ოლიმპიადის ჩინებული სტარტით დაიწყო – პირველ ტურში – სამხრეთ აფრიკას, მეორეში კი საბერძნეთს 4:0 სძლია. მესამეში ინდოელებ-

თან ერთი პარტია დათმეს და 3:1 მოუგეს, მომდევნო ორ შეხვედრაში კი თურქეთის ერთ-ერთ გუნდსა და აზერბაიჯანელებს დაუზავდნენ – 2:2. მეექვსე ტური ჩვენებისთვის საბედისწერო გამოდგა, რუსებთან 1.5:2.5 ნააგეს. 6 ტურის შემდეგ ჩვენი ნაკრების ანგარიშზე 14.5 ქულა, როგორც უზბეკეთის, სომხეთისა და მასპინძელთა სწორედ იმ გუნდისა (ისინი რამდენიმე ნაკრებით გამოდიან), რომელსაც მე-

ოთხე ტურში დაუზავდნენ. ეს კვარტეტი IV-VII ადგილებს იყოფს, თუმცა უკეთესი კოეფიციენტით მეოთხეზე ჩვენი ნაკრებია. ოლიმპიადის, 17,5 ქულით, ინდოეთი ლიდერობს, რუსეთმა და აზერბაიჯანმა კი 16-16 დააგროვეს. შეეცადილი სისტემით მიმდინარე ტურნირის მონაწილეებმა, 6 ტურის შემდეგ, ცოტა შეისვენეს, მეშვიდე ტურში კი ჩვენები სომხებს ხვდებიან.

ქართულ ქალთა კრება თბილისში

ბოლო წლებში ტრადიციად იქცა, ყოველ შემოდგომაზე, სექტემბრის დადგომისთანავე უძლიერესი ქართველი ჩოგბურთელი ქალები საქართველოში იკრიბებოდნენ ხოლმე. წლის ამ დროს ქალთა ორი საჩოგბურთო ტურნირი ტარდება, ერთი მუდმივად თბილისში, ლეილა მესხის საჩოგბურთო აკადემიის კორტებზე, მეორეს მასპინძლობას კი ბათუმი და თელავი უნაცვ-

ლებენ ერთმანეთს. ეს ტურნირი წინა კვირას უკვე ჩატარდა თელავში, თბილისური კი ახლა მიმდინარეობს. ამჯერად მასში უძლიერეს ქართველთა ამქარი სრულად ვერ შეიკრიბა – რამდენიმე წამყვანმა ჩოგბურთელმა უცხოეთში, ბევრად მსუყე ტურნირზე ისურვა გარჯა, თუმცა უმრავლესობა თბილისში ჩამოვიდა. მათ შორის ის ახალგაზრდებიც არიან, რომლებ-

მაც ქართული ჩოგბურთის უახლოესი მომავალი უნდა განსაზღვრონ – **ოქსანა კალაშნიკოვა**, **სოფო ქვაცაბაია**, **ეკატერინე გორგოძე**... ტურნირი კვირის ბოლოს დასრულდება და ჩემპიონებიც მაშინ გამოვლინდებიან, თუმცა ჩვენი ერთ-ერთი ყველაზე ნიჭიერი ჩოგბურთელი – გორგოძე ტურნირს უკვე გამოეთიშა. ანა ტატიშვილი იმ მცირე-

რიცხოვანთაგან ერთ-ერთია, ვინც ამჯერად სამშობლოში ჩამოსვლა იუარა. თბილისის ნაცვლად, ჩოგნის მოქნევა მან კაზინოების ქალაქად ნოდებულ ამერიკულ ლას ვეგასში გადაწყვიტა და წარმატებითაც. ჩვენებური ჯერ მხოლოდ წყვილთა ტურნირში ჩაება და სერბ იოვანოვიჩთან შეამხანაგებულმა ტურნირზე მე-4 ნომრად განთესილი კანადურ-გერმანული ინტერ-

ნაციონალური დუეტი დაამარცხა. ერთეულთა ტურნირში ტატიშვილი მეხუთე ნომრად განთესილი. ამერიკაშივე, ოლონდ კალიფორნიაში, ითამაშებს 17 წლის **ნიკოლოზ ბასილაშვილი**, რომელიც 10-ათასიანი ტურნირის ძირითად ბადეშია დაშვებული.

რუბრიკას უძღვევა ირაკლი თაბაძე

ახალი განათლება
მთავარი რედაქტორი: მარიკა ჩიქოვანი

მისამართი: ტაბაღაშვილის №3 ტელ.: 95-80-23, 890 958023, 855 411668, 855 178027.
www.axaliganatleba.ge E-mail: axaliganatleba@gmail.com, ganatleba@mail.ru
რეგისტრაციის № 2/4-1609, ინფორმაცია ხელმოწერისთვის: 76096
გაზეთი რეგისტრირებულია დიდუბის რაიონის სასამართლოს მიერ.
რედაქციაში შემოსული ხელნაწერები არ რეცენზირდება და ავტორებს არ უპრუდებიათ.

რედაქციის რეკვიზიტები:
საქართველოს ბანკი
ბ/კ 220101502,
ს/კ 202058735,
ა/ა 123631000